

**HASZNOSSÁG ÉS LEHETŐSÉG A PEDAGÓGIA
GYAKORLATÁBAN
-EGÉSZ NAPOS ISKOLA A NEVELÉS SZOLGÁLATÁBAN-**

Szerzők: Geréd Erzsébet IV. évfolyamos Tanító szakos hallgató és Zsíros Péter IV.
évfolyamos Tanító szakos hallgató

Gál Ferenc Főiskola

Pedagógiai Kar

Tartalom

Tartalom	2
Bevezetés.....	4
1. Az egész napos iskola jogszabályi háttere	6
1.1 Az egész napos iskola fogalma.....	7
1.2 Az egész napos iskolai nevelés-oktatás szabályai	8
1.2.1 Célok, lehetőségek	8
1.2.2. Adminisztratív levezetés	8
1.2.3. Nevelés-oktatási tartalmak	8
1.2.4. Tankönyvellátás és étkeztetés biztosítása	9
2. Az egész napos iskola előzményei	10
2.1 Az iskolaotthonos nevelés	10
2.1.1. Pedagógiai előnyei	10
2.2 Napközi otthonos nevelés.....	12
2.2.1. A napközi otthoni nevelés funkciói	12
2.2.2. A napközi otthon célja és feladatai	12
2.2.3. A napközi otthoni nevelőmunka feltételrendszere.....	13
2.2.4. A napközi otthoni szabadidő.....	13
2.2.5. A szabadidő eltöltésének fő irányai, tartalmi lehetőségei.....	13
2.2.6. A napközi otthoni tanulás irányítása	13
2.2.7. Differenciálás a napközi otthoni tanulási tevékenységben	14
2.3. Az egész napos iskola előzményeinek lezárása.....	14
3. Az egész napos iskola a gyakorlatban	15
3.1. Intézmények, ahol pozitív eredményeket kaptunk	15
3.2. Intézmények, ahol negatív eredményeket kaptunk.....	16
3.3 Személyes tapasztalat	17
4. Külföldi kitekintés.....	18
4.1. Nagy-Britannia – kiterjesztett iskola (extended school).....	18
4. 2. Németország – egész napos iskola (Ganztagsschulen)	20
4. 3. Az Egyesült Államok – egész napos, egész éves iskola (All-Day, All-Year Schools)	20
4. 4. Finnország – a komprehenzív iskola	22
4. 5. Svájc	23
4. 6. Spanyolország.....	24

4. 7. Ausztria.....	25
4. 8. Franciaország.....	25
4. 9. Belgium	25
4. 10. Románia.....	26
5. Kutatás.....	27
5.1. Pedagógusoknak szóló kérdéseink:	27
5.2. Szülőknek megfogalmazott kérdések elemzése	33
5.3. Gyermekeknek megfogalmazott kérdések elemzése	39
Hipotéziseink igazolása, cáfolása.....	44
Összegzés	46
Hivatkozások:.....	47
Szakirodalom:.....	49

Bevezetés

A köznevelési törvényi változások hatással vannak a gyermekek, szüleik és a pedagógusok életére is. Leendő pedagógusokként úgy érezzük, kötelességünk tájékozottnak lenni a hazai közoktatásban. Magyarországon, a 2013. szeptember 1-jén bevezetett új törvényi változás - az egész napos iskola - megosztja a társadalom véleményét.

Témaválasztásunk okai között szerepel az aktualitás, hiszen bő egy éve lépett érvénybe az egész napos iskoláról hozott törvény. Kíváncsiak voltunk ennek a formának az eredményességére és célunk jobban elmélyülni a témában.

Egyéb okok között szerepelnek a már említett megosztó vélemények. Társadalmunk számos tagja tartja ezt a gondolatot pozitívnak, egy jó lehetőségnek főleg a diákok szempontjából. Találkoztunk olyan személyekkel is, akik teljesen ellentmondanak az előző állításoknak. Ők úgy vélik, hogy nem lesz eredményesebb ettől az új változástól az oktatás. Ezek hallatán döntöttünk úgy, nagyobb kutatást végzünk el a témával kapcsolatban.

Dolgozatunkban bemutatjuk az egész napos iskola rövid történeti áttekintését. Célunk, hogy hazai és nemzetközi kitekintést adjunk erről a témáról. Továbbá, hogy ismertessük a szülőket, a pedagógusokat illetve a gyermekek véleményét az egész napos iskoláról.

Végül összegezzük az egész napos iskola előnyeit és hátrányait. Kérdőívek, interjúk, szakirodalmak kapcsán illetve több hospitálás alkalmával felmértük a pedagógusok, szülők és gyerekek véleményét is.

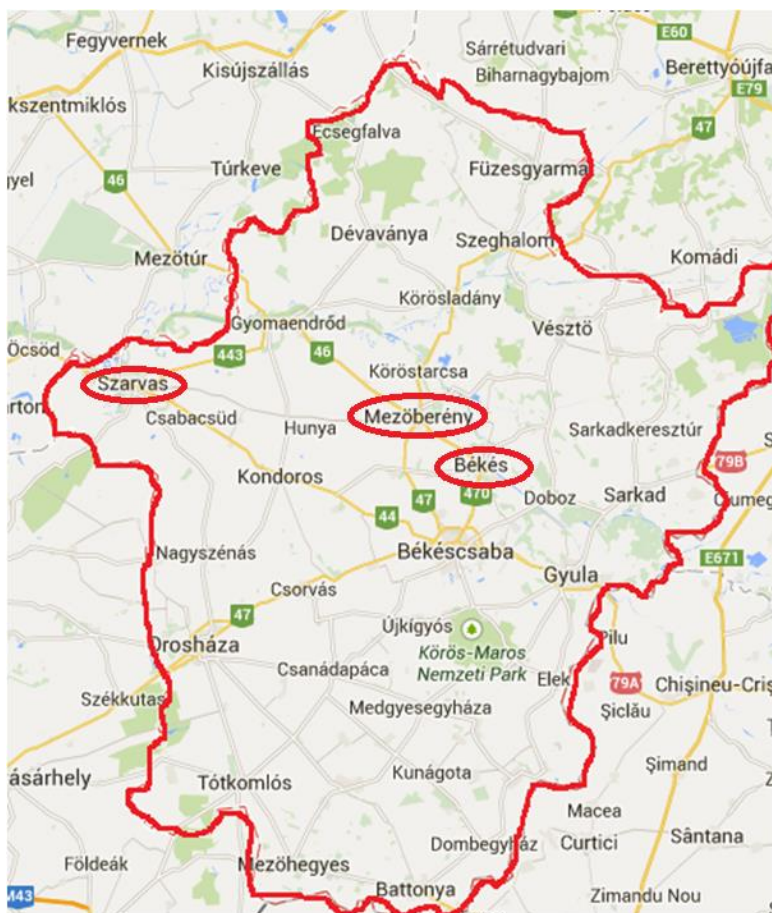
Az egész napos iskola a hátrányok leküzdésének, az esélyegyenlőség növelésének egyik eszköze. Fontos eszköz, amely egyben kifejezi az iskola szocializációs és civilizációs feladatainak fontosságát is.

Hipotéziseink

- Az egész napos iskola a gyermekek számára a tartalmas és hasznos szabadidő eltöltése mellett az egyéni készségek kibontakoztatásának, készségfejlesztésének hasznos terepe.
- Az egész napos iskola a szociális kompetenciák fejlesztésének fontos színtere.

Dolgozatunk elkészítéséhez kutatási módszerként alkalmaztunk kérdőíveket, interjúkat illetve szakirodalmi áttekintést. Ezek mellett volt alkalmunk hospitálásokon részt venni több intézményben is.

A legnagyobb hangsúlyt a kérdőívekre helyeztük. Összesen 164-en töltötték ki a papírt, illetve internetes alapú kérdőíveinket, melyek a szülők, gyermekek és pedagógusok számára készültek. Békés megyében 3 település iskoláit vizsgáltuk: Szarvas, Békés és Mezőberény (1.kép).

1. kép Kutatás helyszínei

1. Az egész napos iskola jogszabályi háttere

A Hatályos Jogszabályok Gyűjteményében így fogalmazták meg a [20/2012. (VIII. 31.) EMMI rend. 19. § (1)] alapján.

19. § (1) Egész napos iskolai nevelés-oktatást akkor szervezhet az általános iskola, ha szükség esetén másik osztály indításával, ha pedig ez nem oldható meg, az érintett tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő egyetértésével a tanuló másik iskolába történő átvételével gondoskodnak annak a tanulónak az ellátásáról, aki - kiskorú tanuló esetén akinek a szülei - nem kívánja ezt az ellátást igénybe venni. Egész napos iskolai nevelés és oktatás esetében a kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva, egymást váltva, a tanulók arányos terhelését figyelembe véve kell megszervezni. Az iskola a pedagógiai programját az Nkt. 26. § (3) bekezdésében meghatározottak alapján készíti el.

(2) Az egész napos iskolai nevelés-oktatást a közoktatási törvény 52. § (3) bekezdésében az adott évfolyamra meghatározott kötelező tanórai foglalkozások megtartásával, továbbá legalább az 52. § (7) bekezdésében és az 53. § (4) bekezdésében az adott évfolyamra meghatározott nem kötelező tanórai foglalkozások és napközis foglalkozások időkeretében kell megszervezni, biztosítva továbbá az 52. § (11) bekezdésében szabályozott egyéni foglalkozások megtartását szolgáló időkeretet.

(3) Az egész napos iskolai nevelés-oktatás keretében kell biztosítani

- a) a segítségnyújtást a házi feladatok elkészítéséhez,
- b) a tananyag megértéshez és elsajátításához kapcsolódó többlet pedagógiai támogatást azon tanulók részére, akik bármely okból kifolyólag egyéni tanulási nehézséggel, a tananyag értelmezési problémájával küzdenek,
- c) a felzárkóztatással és a tehetséggondozással kapcsolatos feladatok ellátását.

(4) A fenntartónak az egész napos iskolai nevelés és oktatás megszervezése esetén is biztosítani kell az ingyenes tankönyvellátást és étkezést mindazon tanulók számára, akik a külön jogszabályban foglalt feltételeknek megfelelnek. A fenntartónak az intézményvezető közreműködésével meg kell teremtenie továbbá a feltételeket a tankönyvek, füzetek és más tanulói felszerelések biztonságos iskolai tárolásához.

(5) E szakasz rendelkezéseit az iskolaotthonos nevelés-oktatásra kifutó rendszerben kell alkalmazni. (1)

Tehát az új rendelet az eddig megszokott törvényeket nem módosította. Biztosítja az ingyenes tankönyvellátást és étkezést továbbra is azok számára, akik eddig is jogosultak voltak rá. Bővült az iskolai szolgáltatások mennyisége, ugyanis a pedagógusnak kötelessége a felzárkóztatással és a tehetséggondozással kapcsolatos feladatok ellátása. Továbbá szakszerű segítséget nyújtani a házi feladat megoldásához, ez lehetőséget ad a gyermekek tehermentesítésére.

1.1 Az egész napos iskola fogalma

Az 1993. évi Köznevelési Törvény alapján az egész napos iskola fogalma alatt napközi otthon, iskolaotthon és tanulószoba értendő, tehát a jelenleg működő formák mindegyike ebbe a fogalomba tartozik. A más országokban folyó ilyen jellegű reformok és fejlesztések alapján az egész napos iskola ennél tágabban is értelmezhető, többféle szervezeti és tartalmi megoldás jöhet számításba ennek az oktatási formának megvalósításakor.

A 2011. évi CXCV. köznevelési törvény szerint az egész napos iskola nem más, mint egy iskolaszervezési forma, ahol a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva szervezik meg, működését, feltételrendszerét az oktatásért felelős miniszter jogszabályban határozza meg.

Egész napos iskolaként definiálható egy olyan közösségi tér, amelyben az iskolán kívüli szervezetekkel, ellátásokkal is együttműködve egész nap és szinte egész évben az oktatás hagyományos keretei mellett több, elsősorban a gyerekeket, de szülőket is célzó szolgáltatás is helyet kap. (2)

Pedagógiai nézőpontból azonban általában azt a formát nevezzük egész napos iskolának, ahol a tanítás és a szabadidős tevékenységek keverednek, rugalmasabb napirend alakítható ki, ami egyenletesebb terhelést eredményez a diákoknál. A diák csak este megy haza, de cserében már nincs házi feladata, és az iskolai nap kereteibe belefér a felzárkóztatás, tehetséggondozás és a sport, vagy más tevékenység is. Azaz attól még nem tekintünk egy oktatási formát egész naposnak, ha reggeltől estig tanítási órák vannak.

Az egész napos iskolák lényege, hogy nem csupán a gyerekek délutáni megőrzésére vállalkoznak, hanem igyekeznek olyan szerepeket is átvállalni, és olyan szolgáltatásokat nyújtani, ami nem minden gyerek számára adatik meg, és ezáltal az egész napos iskola az esélyek jobb kiegyenlítését és biztosítását is nyújthatja. (3)

1.2 Az egész napos iskolai nevelés-oktatás szabályai

Az egész napos iskola az általános iskola mind alsó, mind felső tagozatán megvalósulhat, de csak az általános iskolában, és természetesen nem kötelező jelleggel, hanem az iskola által felvállalt feladatként.

[Nkt. 27. § (2)]

Véleményünk szerint a kötelező jelleg hordoz pozitív és negatív hatásokat egyaránt. Pozitív hatásnak véljük a közösség összetartó erejét, mivel a közös délutáni tevékenységek lehetőséget nyújtanak a mélyebb kapcsolatok kialakítására, mind a pedagógus és a gyermek, mind a gyermek és gyermek között. Negatív hatásnak tartjuk azt, hogy a gyermek és a szülő közös, együtt töltött ideje szűkül ezáltal.

1.2.1 Célok, lehetőségek

Lehetővé tenni mind a felzárkóztatás, mind a tehetséggondozás sajátos tevékenységeinek folytatását az iskolában, így támogatva a képességfejlesztés hatékony pedagógiai eljárásait. A kötelező tanórákon túli foglalkozások teret adhatnak a művészeti nevelésnek, a testmozgásnak vagy más, az iskola arculatához illő szakköri és egyéb foglalkozásoknak, illetve az önálló tanulásnak.

[110/2012. (VI. 4.) Korm. rend. mell.]

1.2.2. Adminisztratív levezetés

Amennyiben az általános iskola egész napos iskolaként működik, pedagógiai programjának része valamely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott, vagy saját maga által kidolgozott és a miniszter által jóváhagyott nevelési-oktatási program [Nkt. 26. § (3)].

Időkeret részei: Az egész napos iskolai nevelés-oktatást az adott évfolyamra meghatározott kötelező, nem kötelező tanórai foglalkozások és napközis foglalkozások időkeretében kell megszervezni, biztosítva az egyéni foglalkozások megtartását szolgáló időkeretet (e tekintetben teljes az egyezés az iskolaotthon normái vonatkozásában)

[20/2012. (VIII. 31.) EMMI rend. 19. § (2)]

1.2.3. Nevelés-oktatási tartalmak

Az egész napos iskolai nevelés-oktatás keretében biztosítani kell:

- a) a segítségnyújtást a házi feladatok elkészítéséhez,
- b) a tananyag megértéshez és elsajátításához kapcsolódó többlet pedagógiai támogatást azon tanulók részére, akik bármely okból kifolyólag egyéni tanulási nehézséggel, a tananyag értelmezési problémájával küzdenek,
- c) a felzárkóztatással és a tehetséggondozással kapcsolatos feladatok ellátását.

[20/2012. (VIII. 31.) EMMI rend. 19. § (3)]

1.2.4. Tankönyvellátás és étkeztetés biztosítása

A fenntartónak az egész napos iskolai nevelés és oktatás megszervezése esetén is biztosítania kell az ingyenes tankönyvellátást és étkeztést mindazon tanulók számára, akik a külön jogszabályban foglalt feltételeknek megfelelnek. A fenntartónak az intézményvezető közreműködésével meg kell teremtenie továbbá a feltételeket a tankönyvek, füzetek és más tanulói felszerelések biztonságos iskolai tárolásához.

[20/2012. (VIII. 31.) EMMI rend. 19. § (4)] (4)

Hazánkban több olyan intézmény is létezik, amely már a törvény bevezetése előtt egész napos iskolaként működött.

Például a szegedi Petőfi Sándor Általános Iskola Bálint Sándor Tagintézménye. Itt a gyerekek 15 éve tanulnak egész napos iskolai rendszerben.

Ezzel ellentétben olyan iskolákat is láthatunk, amelyek egyáltalán nem voltak felkészülve erre a változásra. Sok településen máig sem sikerült átható eredményt elérni. Ennek több oka is van. Sokan a pénztelenségre hivatkoznak, mások arra, hogy nem kaptak megfelelő útmutatást a KLIK-től vagy az államtitkárságtól. Sokan azon a véleményen vannak, hogy több pedagógusra lenne szükség az eredményes munkához.

Véleményünk szerint nem szükséges több pedagógus, mivel jól megszervezett munkával az eredményesség elérhető. Viszont egyetértünk azokkal is, akik a pénztelenségre hivatkoznak, mivel megfelelő eszközök hiányában nehezebb feladatnak bizonyul kellő tartalommal megtölteni az egész napos oktatást.

2. Az egész napos iskola előzményei

Az egész napos iskolai rendet megelőzte az iskolaotthonos és a napközis ellátás is.

2.1 Az iskolaotthonos nevelés

Az iskolaotthonos nevelés és oktatás lényege: az oktatás megszervezése a délelőtti és a délutáni tanítási időszakban – melyben a tanulók elsajátítják az új ismereteket, tananyagot, és a következő tanítási napokra is felkészülnek.

Ez a forma megkönnyíti az óvoda és az iskola közötti átmenetet. Egész nap biztosítja a tanulók egyenletes terhelését. A gyerekeknek nem kell a nehéz táskát naponta cipelni, (minden tankönyv, füzet az iskolában marad). Mivel a következő tanítási napra is felkészülnek, nincs házi feladat (pl. minden alapkészségi tanórát egy önálló, gyakorló, feladatmegoldó óra követ). Az otthoni munkát teljes mértékben pótolja. Nincs a hagyományos értelemben vett csengetési rend, a délelőtt sem olyan feszített tempójú, mivel az ismeretszerzés áthúzódik a délutánra is. Így e szervezeti forma jobban alkalmazkodik az alsó tagozatos gyerekek életkori sajátosságaihoz, mivel a tanulók egész nap együtt vannak, sokat dolgoznak csoportmunkában, egymáshoz való viszonyuk is jobb, alkalmazkodóbb, megértőbb. (5)

2.1.1. Pedagógiai előnyei

A napi időbeosztás jobban megfelel a tanulók életkori sajátosságainak. A délelőtt és a délután folyamán a gyerekeknek két-két tanítási órán kell részt venniük. Közötte a szabadidő eltöltésének számtalan lehetősége biztosított a tanulóknak. A feladatok közé tartozik a házi feladat elkészítése, ami körülbelül 20 percet vesz igénybe, délelőtt és délután. Ezen kívül ebéd, játék, olvasás, bábozás, edzés, sportfoglalkozás, különböző szakkörökön való részvétel is tartozhat a programok közé. A tevékenységek megválasztása mindig a szülői igények, és lehetőségek függvényében valósul meg.

A nap folyamán egyenletesebb a tanulók terhelése, mivel a tanítás és a szabadidő váltja egymást. Több lehetőség nyílik a tanulókkal való beszélgetésre, az egyéni élmények meghallgatására, a játék közbeni megfigyelésre, különböző nevelési helyzetek elemzésére. A tanítók között a felelősség-megosztás kiegyensúlyozottabb, hiszen mindkét pedagógus tanít és vezeti a délutáni tevékenységet is.

A házi feladatot az adott tantárgyból a tárgyat tanító pedagógus végezteti, ami sok előnnyel jár, hiszen a tanító azonnal visszajelzést kap az elsajátítás mértékéről, az esetleges hibákról, és ezek alapján azonnal korrigálhat.

Mindkét tanító látja a gyermeket az irányított és az önálló tanulás folyamatában, megfigyelheti szabadidőben a társai között, látja a különböző szabadidős foglalkozásokon, így a nevelés is lényegesen hatékonyabb lehet.

Reggel, a tanítás megkezdése előtt, lehetősége van beszélgetésre, a hírek meghallgatására, a napi gondok felvetésére. Ez azért is fontos, mert a ki nem beszélt problémák gátolják a tanulót figyelmének összpontosításában.

Az iskolaotthonos oktatás esetén nem szorít annyira az idő, mint a hagyományos oktatási formában, így megvan a beszélgető körök szervezésének a feltétele. A gyermeknek hétközben nem szükséges hazavinni a táskáját, ami főleg az első, második osztályban - a táska súlyát tekintve- igencsak kedvező. (6)

2.2 Napközi otthonos nevelés

A másik forma, ami megelőzte az egész napos iskolát, az a napközi otthonos nevelés. Több mint 100 éves múltra tekint vissza. Jelentős fejlődésen ment keresztül, régen túlnőve gyermekmegőrző funkcióját. Szükségessége nem kérdőjelezhető meg, hisz a gyerekek közel 50%-a veszi igénybe. A rendszerváltást követően egyre hangsúlyozottabb az a cél, hogy a napközi otthon a maga speciális lehetőségeivel segíti az adott iskola céljainak elérését, mely a Pedagógiai Programban fogalmazódik meg. A napközi otthon tehát az iskola szerves része, ahol elsődlegesen nevelési feladatok hárulnak a pedagógusra, s amely szervezeti forma biztosítja a nyugodt tanulás, a szabadidő változatos eltöltésének szükséges feltételeit. (7)

2.2.1. A napközi otthoni nevelés funkciói

- Nevelés és személyiségformálás – erkölcsi értékek kialakítása és fejlesztése; normák átszarmasztatása
- Professzionalizálás – a munkaerőképzéshez az alapok, az ismeretek, a jártasságok, a készségek és a képességek megadása, fejlesztése
- Kulturális
- Gyermekvédelmi

2.2.2. A napközi otthon célja és feladatai

- Céljai – az általános iskolai nevelés-oktatás céljának megvalósítása; a családi nevelés részbeni pótlása; szocializáció és a pozitív irányú személyiségformálás; gyermekvédelmi és szociális funkció betöltése
- Feladatok – értelmi nevelés; hátrányos helyzetű tanulók fejlődésének segítése; tanulási zavarok megoldása; tanulmányi előmenetel segítése; az ismeretek felhasználása és alkalmazása; az aktivitás és kreativitás erősítése; erkölcsi nevelés; a szabadidő kulturált eltöltésére nevelés; egészséges életmód megalapozása

2.2.3. A napközi otthoni nevelőmunka feltételrendszere

- A humán erőforrás biztosítása – sokirányú érdeklődés és tájékozottság; testi-szellemi frissesség; jó mozgáskészség; gyermekszeretet; szervezőképesség
- Az otthonosság megteremtése a napközi otthonban – pszichés légkör; tárgyi-dologi feltételek

2.2.4. A napközi otthoni szabadidő

- A szabadidő funkciói – elősegíti a személyiségfejlődést; biztosítja a pihenést, a szórakozást, a játékot, a művelődést
- A szabadidős tevékenységek feladatai – biztosítják a tevékenységek szabad megválasztását; oldják a napi tevékenységek okozta feszültségeket; kielégítsék az egyéni érdeklődést; segítsék a tehetségek fejlődését; biztosítsanak szervezeti kereteket az egyéni neveléshez

2.2.5. A szabadidő eltöltésének fő irányai, tartalmi lehetőségei

- Aktív tanulás-művelődés – szakkörök, versenyek, pályázatok, művészeti tevékenységek
- Passzív művészeti és tudományos művelődés – múzeumok, színházak, mozik, hangversenyek rendszeres látogatása; ismeretterjesztő előadások meghallgatása
- Sportolási és testedzési alkalmak – természetjárás, táborozás, turizmus
- Társas együttlétek – klubdélutánok
- Speciális órák – nyelvtanulás; ének- és hangszer-tanulás; olvasás; zenehallgatás; társasjátékok; rajzolás; internet; könyvtárlátogatás; kreatív hobbitevékenységek

2.2.6. A napközi otthoni tanulás irányítása

- A tanulási környezet kialakítása – megfelelő tér; világítás, szellőztetés; a tanulási környezet gazdagítása, tompítása, szűkítése, tágítása, egyszerűsítése
- Nevelői tennivalók a tanulásirányítási folyamatban - tájékozódás; problémák tisztázása, időtervezés; differenciált segítségnyújtás tervezése; ellenőrzés, értékelés

2.2.7. Differenciálás a napközi otthoni tanulási tevékenységben

- A tanulást meghatározó egyéni képességek – általános intellektuális fejlettségi szint; alapképességek, alapkészségek szintje; a cselekvés képessége
- A tanulók munkaképességének színvonala – a tanulók önálló munkájának szintje; az önellenőrző képesség szintje; a tanulás tempója, módszerei; a nehézségekhez való hozzáállás; a tanulók egészségi és érzelmi állapota
- A tanulók motiválása
- Differenciálás a tanulási folyamatban (8)

2.3. Az egész napos iskola előzményeinek lezárása

Ezekben az oktatási formákban nem valósult meg, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel induljon, mint ahogy az sem, hogy mindenhol tartalommal teljen meg a délutáni időszak. A napközi otthon kimerítette a házi feladat megoldását és a szakköri tevékenységeket, ellenben az egyéni bánásmód és a felzárkóztatás elmaradt.

Ezek ismeretében szeretett volna a kormány egy olyan oktatási formát létrehozni, mely megfelelő a gyermek, a szülő és a pedagógus számára is.

Ezzel a céllal alakult meg az egész napos iskola, és került bevezetésre a törvényeken keresztül.

3. Az egész napos iskola a gyakorlatban

Dolgozatunk fő célja bemutatni az egész napos iskola megvalósulásának körülményeit, mind pozitív- mind negatív részről. Kiemeltünk számos figyelemreméltó esetet, melyek közül elsősorban a jól működő iskolákat prezentáljuk.

3.1. Intézmények, ahol pozitív eredményeket kaptunk

- Szegeden két intézmény is működtet valódi egész napos rendszert – a szülők és a diákok is kedvelik. A Fekete István Általános Iskola alsó tagozatosai a Kónyáné Farkas Hedvig által kifejlesztett MESÉM-program szerint tanulnak. Negyvenöt perces beszélgető körrel indul a nap, majd 2 és fél órás intenzív tanulás következik 11 óráig – abban az időszámban, amikor a gyerekek a legfogékonyabbak. Itt munkakártyákkal dolgoznak, ami lehetőséget ad az önálló munkára az ügyesebbeknek, így a lemaradókkal a pedagógus külön tud foglalkozni. Ezt értékelő beszélgető körrel zárják, majd fél 12-től délután 2-ig szabad időszámban van, ahol a gyerekek lényegében azt csinálnak, amihez kedvük van. Délután ismételnak, vagyis elmélyítik a tananyagot, majd kreatív játékkal, fél 5-kor zárják a napot. (9)
- A már említett Petőfi Sándor Általános Iskola Bálint Sándor Tagintézményében teljesen más módszerrel, de szintén egész napos iskolai rendben tanítanak immár 15 éve. Másfél órás tantárgyi blokkokban dolgoznak az alsósok. Az elsajátított tananyagot egyből gyakorolják is, majd kapcsolnak hozzá valamiféle tevékenységet: manuálisat vagy éppen mozgásosat.
- A Szegedi Zrínyi Ilona Általános Iskolában a tantárgyi felzárkóztatásra, felvételi előkészítésre és a tehetséggondozásra helyezték a hangsúlyt. – Ezekre eddig nem volt sok idő – magyarázta Doroginé Bíró Irén igazgató. – Tulajdonképpen a fizetős magánórák is kiválthatók így felső tagozaton, ami nagy segítség a családnak. Az alsósokkal pedig a plusz időben könyvtárba, múzeumba is megyünk.
- Az Algyői Fehér Ignác Általános Iskola intézményében a klasszikus napközini és tanulószobán kívül tantárgyi tehetséggondozás és korrepetálás is működik – ezek az

iskolai feladatokat egészítik ki. Ingyenes sportlehetőségek közül a kézilabda, foci, atlétika és úszás választható, és természetesen sok szakkört is tartanak. (10)

- Egy nemzetközi hírű pesthidegkúti iskola, a Gyermek Ház alsó tagozata már két évtizede ebben a formában működik. Lányi Marietta iskolavezető, úgy véli, nagy lehetőség, ha az egész országban bevezetik ezt az oktatási formát, de csak akkor, ha ennek megfelelően alakítják ki a tanulásszervezést, a pedagógiai munkát, az iskolák személyi és tárgyi feltételeit. (11)

Az egész napos iskola bevezetésének tapasztalatai jók, a korábbiaknál nagyobb számban jelentkeztek a tanulók. Úgy véljük, hogy maga az egész napos iskola rendje kiváló, főleg azokban az iskolákban, amelyekben teljes mértékben megvalósult. A gyermekek több tudást, törődést és odafigyelést kapnak ezáltal. Készségeik, képességeik jobban fejlődnek a délutáni tartalmas foglalkozások által.

3.2. Intézmények, ahol negatív eredményeket kaptunk

- „Hogyan magyarázzam el egy túlkoros, hatodikos fiúnak, hogy nem mehet haza ebéd után, hanem bent kell maradnia az iskolában?” - kérdezett vissza egy Kaposvár környéki falusi iskola igazgatója. „- Hozzászokott, hogy azt csinál, amit akar, ha benntartjuk, csak a többieket vadítja, velük sem lehet bírni. Pedig próbálunk elfoglaltságot szervezni számukra, szakkört, sportfoglalkozást, ám sok gyerek délután már nem akar szervezett programokon részt venni, menne a maga dolgára.”

Hivatalosan az igazgató felmentést adhat az egész napos iskola alól, ha a szülők megfelelő indokkal igénylik. Több kaposvári iskolában a felső tagozatosok nagy része él is a lehetőséggel.

„- Ha négyig bent kellene maradnia a gyereknek, nem tudna edzésre járni és külön angolra” - magyarázta egy kaposvári szülő. „- Minden délutánra van elfoglaltsága, emellett még a leckét is meg kell tanulnia, utóbbit általában a különórák és a sport előtt letudja.” (12)

- Az egyik budapesti iskolában máris nagy a szülői felháborodás, a gyerekek ugyanis 60-70 fős napköziben ülnek, ha éppen nincs szék, akkor a földön. Ha az időjárás engedi, kimehetnek az udvarra, de mint azt egyikük anyukája meséli, a zsúfolt osztályteremben szinte lehetetlen betölteni még a klasszikus napközi szerepét is. (13)

3.3 Személyes tapasztalat

Láthattuk, hogy több iskolában is jól megvalósul ez az oktatási forma. Mégis van jó néhány olyan intézmény, amelyben a problémák még megoldásra várnak. Kutatásunk egyik célja, hogy ezekre a problémákra rávilágítsunk és megoldást találjunk.

Hospitálásunk során is tapasztaltuk ezeket a nehézségeket. Több intézményben jártunk, ahol betekintést nyerhettünk ezen iskolák mindennapjaiba. Természetesen az iskolaigazgatók beleegyezésével történt mindez. Ezen nehézségek közé tartozik, hogy a pedagógusok nem kaptak továbbképzést ezzel a témával kapcsolatban, nem tudják tartalmasan megszervezni mindennapjaikat.

Kiemelhetők olyan iskolák, ahol igazán hatékony az egész napos iskola. Az eredmények főként a talpraesett és tapasztalt pedagógusok által voltak elérhetőek. Sokat tanulhattunk a kiváló és szakszerű tanulásvezetések alkalmával. Hatékony képességfejlesztő gyakorlatokkal ismerkedhettünk meg és több közösségkovácsoló tanulmányi sétán is részt vehettünk.

Ezekből a pozitív és negatív tapasztalatokból arra következtettünk, hogy vannak még elmaradások. A pozitív eredményeket pedig szándékunkban áll megosztani más pedagógusokkal is, ezzel elősegítve munkájukat. Ezenkívül úgy véljük, érdemes lenne a főiskolai pedagógus hallgatókat is felkészíteni az egész napos iskola nyújtotta lehetőségekre. A mi intézményünkben a tantárgy pedagógiák és a szabadidő pedagógia órák során szert tehettünk olyan tudásra, amely elősegítheti a jövőbeli munkánkat az egész napos iskolai formában.

4. Külföldi kitekintés

Eddig a belföldi oktatási helyzetet tekintettük meg. A továbbiakban külföldi oktatási rendszereket mutatunk be.

Az egész napos iskola ügye elsősorban abból a szempontból jelenik meg a nemzetközi oktatási kérdésekben, hogy vajon a minőségi tanórai és szabadidős tartalmakkal működő iskola alkalmas-e az oktatás és nevelés hatékonyabbá tételére; illetve az egész napos iskola mennyire segíti elő az esélyegyenlőség vagy méltányos oktatás megvalósulását azon keresztül, hogy minden gyerek hozzáférhet olyan szolgáltatásokhoz, amik egy része egyébként piacon működő, pénzért megvásárolható szolgáltatás lenne?

4.1. Nagy-Britannia – kiterjesztett iskola (extended school)

A brit egész napos „kiterjesztett iskola” az iskolák és a helyi közösség közötti termékeny kapcsolatra épül, ami délután is nyitva áll a közösség számára, így nemcsak tanulási, de közösségi tevékenység is zajlik benne mindenki számára.

A kiterjesztett iskola ötlete annak a felfogásnak a része, miszerint az iskola váljék a közösség szívévé, lelkévé, a közösség központi helyévé. A jelenleg is zajló *„Every child matters – Minden gyermek számít”* program kapcsán Angliában olyan iskolákat építenek, ahol az összes közösségi szolgáltatás megtalálható: az iskola, az orvosi rendelő, a fogorvosi rendelő, a jóléti szolgáltatások irodái, a rendőrkapitányság, a könyvtár stb. Így amikor egy új iskola épül, akkor a közösség szíve épül, egy hely, amelyet mindenki használhat.

A kiterjesztett iskolák olyan iskolák, amelyek túl az iskolaidőn, sok szolgáltatást és tevékenységet biztosítanak a gyerekeknek, családjaiknak, és az egész iskolát körülvevő közösségnek.

A kormány meghatározta azokat az alapszolgáltatásokat, amelyeket - együttműködve a helyi önkormányzatokkal és szolgáltatókkal - 2010-ig minden iskolának meg kell valósítania.

Eszerint az iskoláknak:

- különböző tevékenységeket kell nyújtaniuk (beleértve a tanulás segítségét, szabadidős foglalkozásokat, sport, zene, kézműves és egyéb klubokat, önkéntes, üzleti és vállalkozási tevékenységeket) az általános és középiskolások számára;
- 48 héten át reggel 8-tól este 6-ig nyitva kell tartaniuk;
- segítséget kell nyújtani a szülőknek, ideértve a „szülők iskoláját” is;

- elérhetővé kell tenniük a célzott és speciális szolgáltatásokat, pl. logopédiai ellátás, stb.;
- a közösség számára is hozzáférést kell biztosítani a különböző szolgáltatásokhoz, például felnőttképzés, IKT, sportlétesítmények, stb.;
- a szolgáltatásokat a diákok, a szülők és a közösség igényei szerint kell kialakítani;
- nemcsak az iskola vagy a tanárok, hanem külsős szolgáltatók és szakemberekkel is megszervezhetőek az iskola programjai.

A kiterjesztett iskola előnyei:

Diákok számára: pozitív hatással van az eredményeikre, viselkedésükre és a hiányzás csökkenésére. Ahol az egészségügyi szolgáltatások is az iskolában vannak, a könnyű és gyors elérhetőség miatt javultak az egészségügyi mutatók.

A szülők/gondviselők számára: azok az iskolák, amelyek családi tanulást is szerveznek, a családok több időt tölthetnek egymással, és tanári felügyelet mellett végzik házi feladataikat.

Az értékelés azt mutatja, hogy az ilyen iskolákban a szülők saját önképe magukról, mint tanulókról, pozitív irányban változik, miközben a gyerekeiknek is könnyebben tudnak segíteni, és elégedettebbek a gyerekeik szociális készségeivel és magatartásuk javulásával.

Az iskolák számára: előnyt jelent, hogy csökkennek a hiányzások és az órai munkát kevésbé zavarják meg magatartási problémák. A gyerekek könnyen hozzáférnek szociális és egészségügyi szolgáltatásokhoz, így az osztálytermen kívüli problémákat is gyorsan meg lehet oldani. Az iskolában működő egyéb szolgáltatók számára: az egészségügyi, oktatási és szociális szakemberek, akik együtt dolgoznak a kiterjesztett iskolákban, jobban megértik és megismerik egymás munkáját, és lehetőségük van arra, hogy „jó gyakorlataikat” megosszák egymással. Így idővel kialakul egy közös nyelv, és közösen határozzák meg a fejlesztési lehetőségeket. Az egyes eseteknél pedig lehetőség van a gyors reagálásra és intézkedésre. A közösség számára: a kiterjesztett iskola erősíti a közösségi kohéziót és büszkeség érzését. Továbbá jobb lesz a viszony a közösség és az iskola között, és a közösség tagjai könnyebben férnek hozzá sport, zenei, kézműves, stb. lehetőségekhez. (14)

4. 2. Németország – egész napos iskola (Ganztagsschulen)

Németország azon ritka európai országok közé tartozott, ahol a gyerekek csak félnapot jártak iskolába. Az oktatási reform részeként 2003-ban bevezette az egész napos iskolákat. 2003-ban a „*Jövő oktatása és nevelése*” nevet viselő központi fejlesztési program célja az volt, hogy támogassa a tartományokat az egész napos iskola felépítésében és kiterjesztésében. Az egész napos iskola a kreatív munkára és a tanulók egyéni támogatására helyezi a hangsúlyt. Nem töri ketté az oktatást a délelőtti tanítással és a délutáni gyermekmegőrzéssel, hanem ebédidőben meleg ételt kínál a gyerekeknek és segíti őket a házi feladat elkészítésében, ezenkívül pedig további tevékenységeket kínál, mint sport, irodalom, dráma, zene, tánc, stb. a diákok számára. Az egész napos iskolák a dolgozó szülők gyerekei számára biztosítanak megbízható felügyeletet 4 vagy akár 5 óráig is. Ez igaz azokra az időszakokra is, amikor nincs iskola, ideértve a hathetes nyári szünetet. Ezen felül speciális nevelési igényekre további időkeret finanszírozása is elérhető. Az iskola partnerei az önkéntes ifjúsági szervezetek, az egyházi szervezetek, szülői szerveződések, stb., akik biztosítani tudják a magas szintű tanórán kívüli nevelést.

Bár eddig még kevés olyan kutatás látott napvilágot, ami az egész napos iskola eredményességéről tudna számot adni, az első kutatási eredmények azt mutatják, hogy az egész napos iskolák nagyütemben fejlődnek függetlenül a társadalmi, bevándorló, családi háttértől. Ma már az általános iskolás gyerekek több mint fele egész napos iskolába jár. (15)

4. 3. Az Egyesült Államok – egész napos, egész éves iskola (All-Day, All-Year Schools)

Az egész napos iskoláztatás magába foglalja az iskolák rendes időn túli nyitva tartását, melyben oktatási és szabadidős tevékenységeket szerveznek a gyerekeknek, miután a hagyományos tanórai oktatás véget ért. Az egész éves iskola pedig minden diák számára nyitva áll a szünetekben is, illetve a hagyományos iskolai év rendje is változhat azzal, hogy kiiktatják a hosszú nyári szünidőt és rövidebb szünetekkel, egyenletesebben osztják el az tanulási időszakokat. Az egész éves iskolák tanulóinak száma nagyon nagy ütemben nő, főleg az alsó és felső tagozaton, mivel a középiskolásoknak már sok iskolán kívüli órája és nyári munkája van.

A normál amerikai iskolai menetrend, amely napi hét óra, évi 9 hónap iskolai évet jelent, nem igazodik a mára megváltozott gazdasági és munkaerő piaci körülményekhez, melyekben a szülők többsége egész nap dolgozik, a gazdaság pedig egyre több készséget vár el a diákoktól.

Az egész napos és egész éves iskolának így több fontos problémát kell kezelnie:

- A tanárok körülbelül 4 hetet töltenek el az iskolaév elején a tavalyi év ismétlésével, mivel a tanulók jóformán elfelejtik, amit az előző évben tanultak. A kutatás arra is rámutat, hogy a nyári felejtés súlyosabb probléma az alacsony társadalmi helyzetű diákoknál.

- Mivel az iskolák többsége 8-tól 15-ig tart nyitva az év 9 hónapjában, a dolgozó szülőknek gyerekfelügyeletet kell szervezniük délutánra és a szünetekre.

- A családok közel felében nem szerveznek a gyerekek számára délutáni különórát, míg az állami iskolák 40%-ban kínálnak csak délutáni, tanórán kívüli foglalkozásokat. A két adatból is világosan látszik, hogy a gyerekek nagy része esetében a családnak vagy idősebb korban a gyerekeknek magának kell magáról gondoskodnia.

- A fiatalok bűnözés „csúcsideje” iskolai napokon 2 és 4 óra közé tehető délután.

A kutatási eredmények azt mutatják, hogy ahol az egész napos, egész éves iskola extra szolgáltatásokkal is jár, tehát szerveznek tanórán kívüli foglalkozásokat, felzárkóztató programokat, és egyéb kiterjesztett szolgáltatásokat, ott egyértelműen kimutatható a pozitív hatás szemben azzal, ahol csak egyszerűen az iskola idejét húzzák ki mind napi, mind évi szinten. Továbbá, mind a tanárok, szülők, gyerekek és tanügyigazgatásban dolgozók pozitívan értékelik, és népszerű körökben az egész éves és egész napos iskola.

A program költséghatékonyságát is nehéz most még pontosan megmondani, de az bizonyos, hogy minden dollárt, amit az egész napos, egész éves iskolára költenek, kevésbé kell ezután gyermekmegőrzésre, bűnmegelőzésre, jóléti ellátásokra, munkahelyvesztésre, stb. költeni. (16)

4. 4. Finnország – a komprehenzív iskola

Finnországban az egységes, egész napos, komprehenzív alapon működő általános iskola kilenc éves képzést nyújt 7-től 16 éves korig. Ezután a diákok három évig a „felső középiskolában” vagy a szakképző iskolákban folytathatják tanulmányaikat. Az általános iskola mindenkinek ugyanolyan tanulási lehetőségeket kínál, ami által a szociális különbözőségek és a kirekesztés kiküszöbölhető.

A komprehenzív iskola átfogja egy adott lakóközvet valamennyi iskoláskorú gyereket a közoktatás teljes időtartamában. Egyetlen szervezet, amely azonban belül erősen differenciált: alkalmazkodni igyekszik az eltérő érdeklődésekhez, teljesítőképességekhez, tanulási ütemekhez. Több iskolatípus feladatait vállalja magára, amelyek amúgy a tagolt iskolarendszerekben egymástól elkülönülten léteznek. Az Európában hagyományos iskolarendszerekben csak a kezdő iskolai évek (általában 4-6 év) jelentenek mindenki számára egységes szakaszt, ezt követően különféle kiválogatási eljárásokkal szétválasztják a tanulókat.

A komprehenzív iskolák az esélyegyenlőség biztosításának jegyében ennek a szétválogatásnak az elkerülésére jöttek létre. A komprehenzív iskola törekszik arra, hogy az osztályok szintjén mindenképpen vegyes, heterogén csoportokat alakítson ki, de még az osztályokon belül az egyes munkafolyamatokban, a csoportmunka, az együttműködések során is törekszik arra, hogy heterogén csoportok jöjjenek létre. Mindenkit a saját bázisán a lehető legmagasabb szintre akar eljuttatni, és nincsenek olyanok, akikről lemondanak. A komprehenzív iskola filozófiája: az iskola van a gyerekekért és nem fordítva.

Az alapelvek között a következőket találjuk:

- komprehenzív iskola
- egyenlő esély a tanulásra, tekintet nélkül a lakóhelyre, nemre, gazdasági helyzetre vagy az anyanyelvre;
- az oktatás megbízhatósága, ezzel együtt az iskola biztonsága;
- az oktatás regionális elérhetősége (vagyis lehetőleg mindenki a lakóhelyéhez legközelebb eső iskolában tanuljon);
- ingyenes oktatás (ideértve a tankönyvet, az étkeztetést, az utazást stb.);
- támogató és rugalmas adminisztráció – központi irányítás, helyi alkalmazás;

- minden szinten interaktív és kooperatív munka;
- a partneri viszony elve;
- a tanulók egyénre szabott szellemi és anyagi támogatása;
- fejlődésorientált értékelés a tesztelés, rangsorok kialakítása helyett;
- magasan képzett, autonóm tanárok;
- befogadás és nem kirekesztés.

4. 5. Svájc

Európában egyre több ország tér át vagy tér vissza az egész napos oktatásra.

Svájcban már évek óta működik az a rendszer, hogy az általános- és középiskolásoknak délutánonként is vannak óráik, a két tanítási időszakot délben egy hosszabb ebédszünet választja szét.

Az általános iskola („Primarschule”), ahol 6 évig tanulnak a gyerekek. Az általános iskola után a „Sekundarschule”-ba kerülnek a gyerekek, ami 3 év (7. 8. 9.). Utána következik vagy a szakmai képzés („Lehre”, ami 3 vagy 4 évig tart) vagy a 2. évtől a gimnázium, ami ebben az esetben csak 4 éves, de lehet 6 éves is, ha közvetlen a „Primarschule”-ből megy oda a gyerek. Nincs minden városban gimnázium, általában csak nagyobb városokban, ahová összegyűjtik a környező települések tanulóit. Aki szakmát akar tanulni és még nem tudott választani, vagy nem sikerült a felvételi, a „Sekundarschule” után van egy úgynevezett 10. iskolaév (áthidaló év). Itt is több lehetőség van, például gimnáziumi előkészítés, külföldieknek integrációs kurzus stb.

6 jeggyel osztályoznak, a hatos a legjobb, de használnak féljegyeket is. Egy héten kb. 30 órájuk van a diákoknak. Az ebédszünetük egy órás, majd délután is vannak óráik. Az ebédszünet változó, kinek milyen órarendje van, általában 2x45 perc. A diákok általában otthon étkeznek, kivétel aki „Hort”-ban (napközi) vagy a gimnáziumi menzán ebédel.

A tanév hosszú, nyáron csak 5 hét a szünet, de van őszi, téli és tavaszi szünet is, amik 2-2 hétig tartanak. Az iskolák eléggé konzervatívak, ragaszkodnak a szabályaikhoz, de sok lehetőség van a szabadon választható tantárgyak terén. Különbség van az állami és fizetős iskolák között is. Ez utóbbiak akkor jók, ha az ún. „Staatlich anerkannt” (államilag elismert) címet viselik. (17)

4. 6. Spanyolország

Spanyolország nagy részén délelőtt kilenctől egyig, majd délután háromtól ötig vagy hatig tart a tanítás – aki teheti, a kétórás ebédszünetben hazamegy, sok diák azonban az iskolában étkezik. Hasonlóan folyik az oktatás Franciaországban is, ahol a gimnáziumi tanulók öt óráig tanórákon és más foglalkozásokon vesznek részt.

Spanyolországban a gyerekek 6. és 16. életév között iskolakötelesek. Általánosságban mondható, Spanyolországban a gyerekek 70 %-a nyilvános iskolát, 30 %-a privát iskolát látogatja.

A spanyol oktatási rendszer öt lépcsőzetre osztható.

1. Iskolai előkészítő (Educación Infantil)

Spanyolországban az iskolai előkészítő nem egyértelműen szabályozott, mint a többi európai országban. Az iskolai előkészítő önkéntes és díjtalan. A városokban bölcsőde és óvoda áll rendelkezésre. Elegendő helyet garantálni az állam kötelessége.

2. Alsó tagozat (Educación primaria)

Ez a tagozat 6 iskolaévet foglal magába. Cél, a gyerekeknek általános képzettséget adni, ide tartozik az olvasás, írás, számolás. Spanyolországban három fajta iskola létezik: nyilvános iskola, privát iskola és részben állami iskola. Az oktatás lényegében mindenütt azonos séma alapján valósul meg.

3. Felső tagozat (Educación secundaria obligatoria – ESO)

Az alsó tagozat után a tanulók a felső tagozatba lépnek. Itt a már megszerzett ismereteket 4 iskolaév folytatásával mélyíthetik el. A tantárgyak mellett idegen nyelv bővíti a tanulmányokat, ez legtöbbször az angol nyelv. A diákok egy alapvető szakmai ismeretre is szert tesznek, amely a szakmai életre ill. a felsőfokú továbbképzésre irányul. Azok a diákok, akik a 10. osztályt nem, vagy vizsga nélkül fejezik be, egy ún. “szociális garanciaprogram fiatalok részére 16 és 21 életév között” kiképzés keretében egy két éves előkészítőt látogatnak, ami a szakmai életet vagy a szakmunkás képzést készíti elő (általános képzettség, praktikum, szakmai tájékozódás).

4. Gimnázium, érettségi

5. Egyetem (18)

4. 7. Ausztria

Ausztriában heves indulatokat váltott ki néhány évvel ezelőtt az akkori oktatási miniszter kijelentése, miszerint elképzelhetőnek tartaná, hogy az osztrák intézményekben is reggel kilenctől délután ötig tartson a tanítás. Az oktatási szakemberek az osztrák diákok romló PISA-eredménye miatt kezdték el mérlegelni az egész napos iskola lehetőségét, a szülői szervezetek azonban óvatosságra intették őket: azt elismerték, hogy a késő délutánig dolgozó szülőknek előnyös lenne az új tanrend, azonban csak ott tartanák elfogadhatónak, ahol a szabadidő eltöltésére megfelelő körülmények, például sportpályák és parkok állnak a diákok rendelkezésére.

4. 8. Franciaország

6-tól 16 éves korig tart a tankötelezettség. A tanítás reggel fél 9-től délután negyed 5-ig tart. A francia iskolák mindig is egész naposak voltak, három óra délelőtt, 3 óra délután, közöttük egy kétórás ebédszünettel, amikor a gyerekek hazamehetnek ebédelni, vagy az iskolában ebédelnek, ami pénzbe kerül. 2008-ig szerdán nem, szombaton viszont jártak a gyerekek iskolába. 2008-tól négynaposra csökkent a francia kisiskolásoknak a tanítási hét. A szombati tanórák eltörlésének ellenére is - 864 órával - a francia iskolákban az európai átlagnál magasabb maradt az éves óraszám. A felszabaduló tanórákban az iskolák a gyengébb tanulóknak kötelező korrepetálást szerveznek hétköznap. Az iskolák ugyanakkor szombaton nincsenek zárva: a tanárok önkéntes részvételével kulturális és sportfoglalkozásokat biztosítanak azoknak a gyerekeknek, akikre szüleik nem tudnak vigyázni. A napközit az önkormányzatoknak kell megszervezniük. (19)

Törvényileg nincsen házi feladat, de a pedagógusok mégis adnak fel. Ellentétben a belga oktatással, ahol 2 évente új pedagógus tanítja a gyerekeket, itt évente kapnak új tanítót. Ennek az oka, a közeli kapcsolat kerülése.

Franciaországban is szintén vannak magániskolák, ám ezek is költségesek. 34 fővel indulhat el egy magánintézmény.

4. 9. Belgium

A belga iskolák 3 csoportra oszthatóak:

- közösségek tulajdonában álló iskolák
- államilag támogatott állami iskolák
- államilag támogatott szabad iskolák

Belgiumban az oktatás 6 és 18 év között kötelező. Az otthoni magántanulás nagyon ritka, de lehetséges. Magániskolák itt is találhatóak, ám nagyon költségesek. 34 tanulóval indulhat egy iskola, melynek éves tandíja meghaladja a 400 eurót.

Az alapfokú oktatás egy előiskolából, mely 6 éves korban kezdődik, egy elemi iskolából, ami 6 és 12 év közötti gyermekeknek szól, egy középiskolából a 12-18 évesek számára és természetesen a felsőbb tanulmányokból áll. Mi ezek közül csak az előiskolát, illetve az általános iskolát nézzük meg közelebbről, mivel számunkra ez a fontos.

Előiskola: Bár nem kötelező, de a gyerekek 90%-a igénybe veszi. Nincsenek formális órák, mindent játékosan tanulnak meg. Legfőbb célja a készségek és képességek fejlesztése, illetve a közösségbe való beilleszkedés elősegítése.

Általános iskola: A gyerekek reggel fél 9-től délután fél 4-ig tartózkodnak az iskolában. Ez idő alatt kapnak egy másfél órás ebédszünetet, ami másképp zajlik, mint nálunk. Az ottaniak csak levest kérhetnek. A szakkörök tekintetében is másképpen járnak el, mint nálunk. Ugyanis nem minden délután vannak szakkörök, hanem csak szerdánként, de akkor már fél 12-től elkezdődik és egészen a gyerekek hazameneteléig tart. Kisfelmenő rendszerben tanulnak, ami azt jelenti, hogy 2 évenként változik a pedagógus személye. Félévenként vizsgát kell tenniük, ami körülbelül tíz napot vesz igénybe.

4. 10. Románia

A tankötelezettség a 6-tól 16 éves korosztály számára szól. A tanítás reggel 8-tól délután 2-ig tart az alsó tagozatosok számára. Az étkeztetés olyan, mint hazánkban. Nincsen napközi, délután csak szakkörök vannak. Egy szakkör körülbelül másfél órát vesz igénybe. Iskolán kívüli tevékenységek nincsenek, kivéve, ha a gyermek speciális művészi, vagy sport iskolába jár. Van külön magyar és román tagozat is. Az előbbiben mindent magyarul tanítanak.

A falvakban és a kisebb községekben összevont oktatás zajlik, ennek oka az alacsony gyermeklétszám. Az összevont oktatás esetében a tanulók létszáma meghaladja az iskola kapacitását, ezért A és B hét, illetve délelőtti és délutáni oktatás létezik. Akik délelőtt járnak, azok fél 8-tól délután fél 1-ig, akik pedig délután, azok délután 1 órától fél 5-ig tartózkodnak az iskolában.

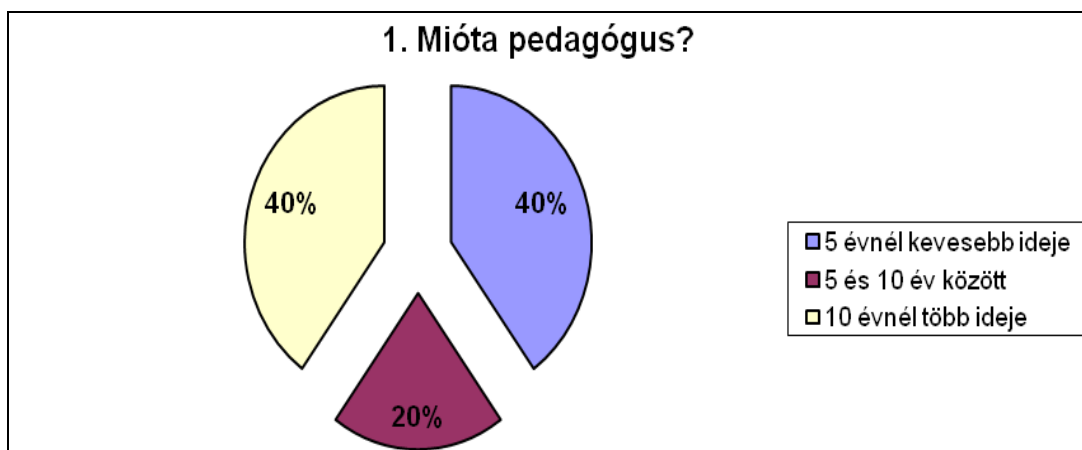
Régebben túlnyomóan egyházi iskolák voltak, napjainkban az állami iskolák dominálnak. Ami problémát jelent náluk az az eszközhiány illetve a tornaszobák és tornatermek hiánya.

5. Kutatás

Kutatásunk eredményessége szempontjából három féle kérdőívet készítettünk el, és töltettünk ki. A kérdéseink pedagógusok, szülők és gyermekek számára szólnak. Megjelentek papíralapú, és interneten kitöltendő kérdőíveink is.

A kérdőíveink segítségével lehetővé tettük, hogy több nézőpontból is rávilágítsunk az egész napos iskola megítélésére.

5.1. Pedagógusoknak szóló kérdéseink

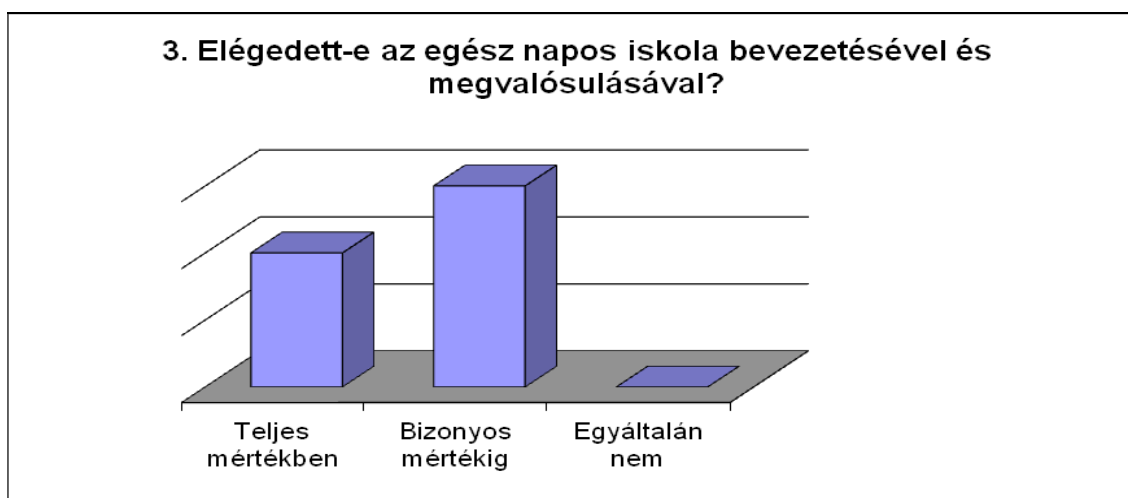
1. ábra Mióta pedagógus?

Az általunk megkérdezett pedagógusok 60%-a több mint 5 éves tapasztalattal rendelkezik. Számunkra azért fontos ez a kérdést, mert láthattuk, hogy tapasztalt pedagógusok töltötték ki a kérdőívünket, így hiteles válaszokat kaphattunk (1.ábra).

2. ábra: Dolgozott-e napközis formában?

A pedagógusok több mint 90%-a ismeri a napközis foglalkoztatási formát (2.ábra).

3. ábra: Elégedett-e az egész napos iskola bevezetésével és megvalósulásával?

A válaszadó pedagógusok legnagyobb része csak bizonyos mértékig elégedett, mások viszont teljes mértékben. Láthatjuk, hogy egy pedagógus sem válaszolta azt, hogy egyáltalán nem elégedett az egész napos iskola bevezetésével. Tehát arra következtetünk, hogy pozitív megítélése van az új forma bevezetésének (3. ábra).

Negyedik kérdésünkben az előző kérdés indoklását kértük a pedagógusoktól. Azok a kitöltők, akik csak bizonyos mértékig voltak elégedettek, úgy gondolják, hogy több negatív tényezőt is említhetünk. Például, hogy a gyerekek mindig irányítva tanulnak, ezért az önálló tanulást nem

segíti a délutáni foglalkozás, illetve, hogy a gyermekek túlságosan leterheltek, fáradtak a nap végére.

Akik teljes mértékig elégedettek azt írták, hogy a megfelelő szakmai segítség mellett könnyebben készítik el a házi feladatot, és délután a pihenésre és játékra is van idő. Azért is elégedettek a pedagógusok, mert több idő jut az egyéni fejlesztésre, lehetőség nyílik a hátránykompenzációra, a személyiség fejlesztésére és a szocializációs kompetenciák fejlesztésére.

4. ábra: Ön szerint melyik a hatékonyabb: a napközis vagy az egész napos iskola?

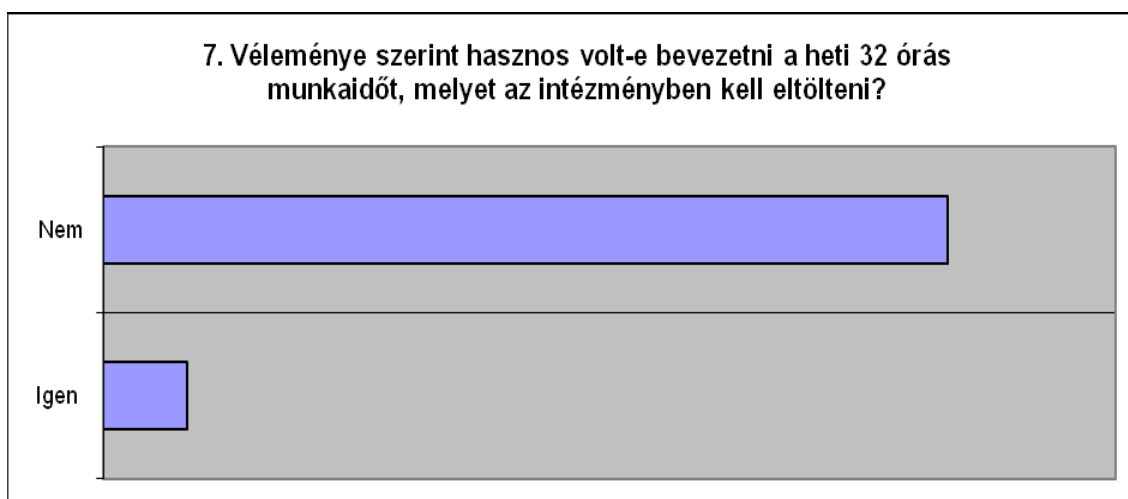
Látható, hogy ebben a kérdésünkben összehasonlítást kértünk az egész napos iskola és a napközis forma hatékonyságáról. Kiderült, hogy a válaszadók többsége ugyanolyannak tartja a két formát, a fennmaradók ugyanannyi százalékkal állnak mind a napközis forma, mind az egész napos iskola mellett. Azért lepődtünk meg az arányokon, mert a két oktatási forma közti különbséget nem érzékelik a pedagógusok. Nem biztos, hogy tisztában vannak vele, hogy nagy különbség van a kettő között (4. ábra).

5. ábra Ön szerint mennyire hasonlít az iskolaotthonos rendszer az egész napos iskolára?

Mivel az iskolaotthon megelőzte az egész napos iskolai rendet, ezért kíváncsiak voltunk arra, hogy mit gondolnak, mennyire hasonlítanak egymásra. Kiderült, hogy számukra van hasonlóság a két forma között (5.ábra).

Véleményünk szerint a hasonlóság okai az egyenletes terhelés, és a délutáni tanulási időszak, ami alatt a gyerekek felkészülnek a következő napokra.

6. ábra: Véleménye szerint hasznos volt-e bevezetni a heti 32 órás munkaidőt, melyet az intézményben kell eltölteni?

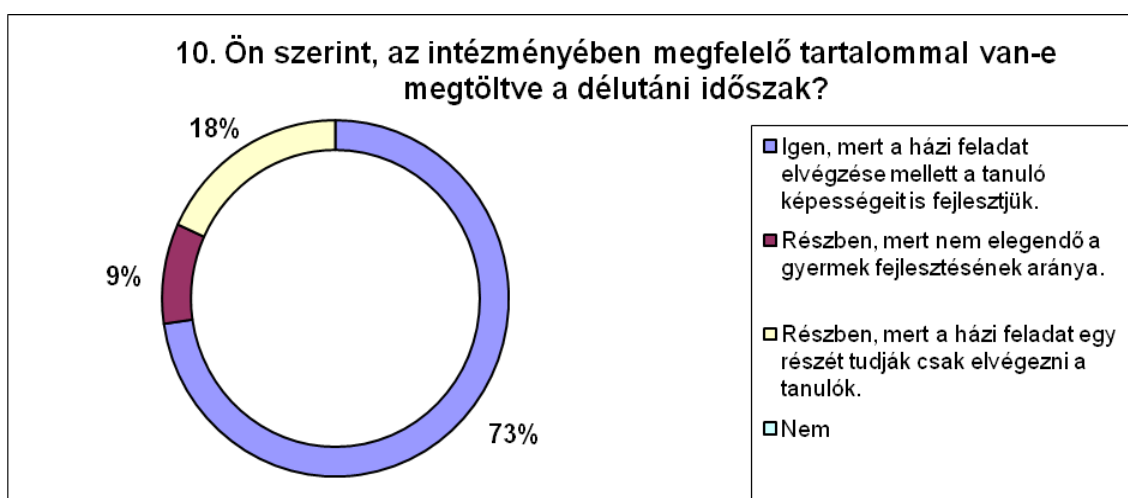
Ezzel, illetve a következő kérdéssel az volt a célunk, hogy kiderítsük, hogy a pedagógusoknak több idejük van-e felkészülni a 32 órás munkaidő alatt, és így több tartalmat tudnak-e belevinni a tanítási időszakba. A többség szerint nincs lehetőség egy nyugodt helyen

felkészülni a következő napra. Mások úgy gondolják, hogy a bevezetés előtt is eltöltötték a pedagógusok 32 órát. Az igennel válaszolók szerint összefügg a 32 órás munkaidő és az egész napos iskola, mivel ez a forma megköveteli ezt az időt (6. ábra).

7. ábra: A diákjai közül hányan rendelkeznek szülői kikérővel a délutáni foglalkozásokról?

Az egész nap alól lehet felmentést is kérni, mégpedig úgy, hogy a szülő ír egy kérvényt az iskola igazgatójának, miszerint nem szeretné gyermekét bent tartani délután 4 óráig az intézményben. Ezekből az arányokból kiderül, hogy a gyerekek nagy része az iskolában marad délután is. Ennek több oka is lehet. Akár a pozitív megítélés, akár az, hogy a szülők nem tudják kire bízni gyermekeiket. Erre a szülők véleményének bemutatása után kapunk pontos választ (7. ábra).

8. ábra: Ön szerint, az intézményében megfelelő tartalommal van-e megtöltve a délutáni időszak?

Nem volt olyan, aki nemmel válaszolt volna. Ebből következik, hogy a pedagógusok elégedettek a délutáni időszakokkal kapcsolatban. Főleg azért, mert a házi feladat elvégzése után marad idő a tanulók egyéni képességeinek fejlesztésre is, illetve felzárkóztatására. Aki csak részben elégedett, úgy véli, hogy a gyermekek a házi feladat egy részét tudják csak elvégezni és nem megfelelő a gyermekek fejlesztési aránya sem (8. ábra).

A 11. kérdésünkben arra kértük a pedagógusokat, hogy indokolják az előző kérdésre adott nemleges válaszukat. Mivel ilyen válasz nem érkezett, ezt nem elemezzük tovább.

9. ábra: Az Ön intézménye megfelelően felkészült az egész napos iskolára?

A válaszadók 64%-ának az intézménye felkészült az egész napos iskolai forma megteremtésére. Vannak, akik úgy gondolják, hogy nem felkészült az intézményük. Ennek lehet az oka anyagi, vagy adódhat a dolgozók nem megfelelő felkészültségéből vagy létszámából is (9. ábra).

Arra kértük a kérdőív kitöltőit, hogy írjanak pozitív illetve negatív tulajdonságokat az egész napos iskolával kapcsolatban.

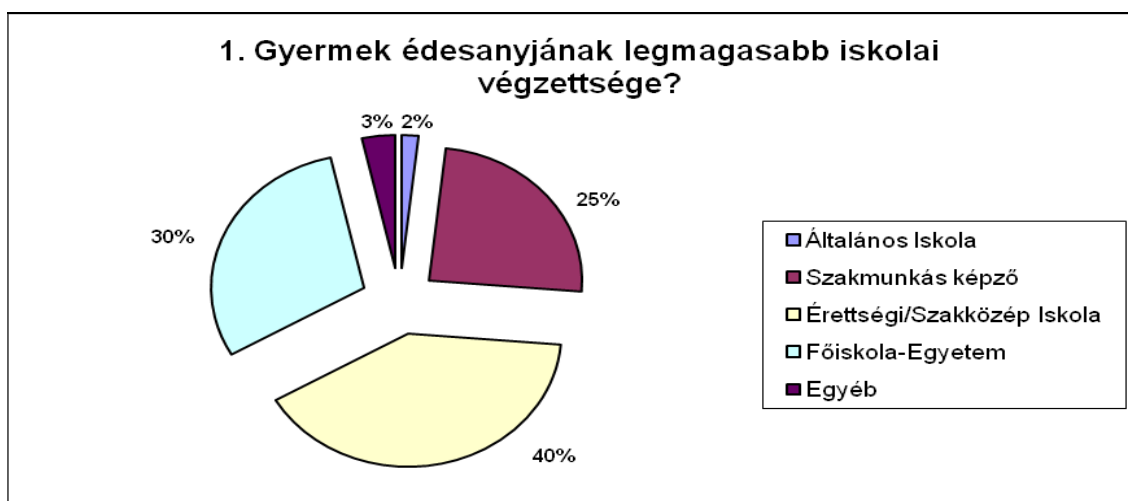
Pozitív tulajdonságai között említik, hogy a gyerekek megtanulnak a délutáni időszakban, megtanulnak tanulni és elegendő fejlesztésen is részt vesznek. Továbbá mindig felügyelet alatt vannak.

Negatívnak tartják, hogy a gyerekek sokat ülnek a nap folyamán, illetve, hogy sok a kötött foglalkozás, ami alatt a gyerekek meglehetősen elfáradnak. Úgy gondolják, hogy túl sok időt kell bent tölteni a gyerekeknek az iskolában és emiatt nem lehetnek eleget családi légkörben.

Végül azt kértük, hogy összegezzék véleményüket az egész napos iskolával kapcsolatban. Sokak szerint jó, főleg azokat a tulajdonságokat emelték ki, amelyek már említést kaptak az előző kérdésekben. Például a képességek fejlesztését, és a házi feladat elvégzését.

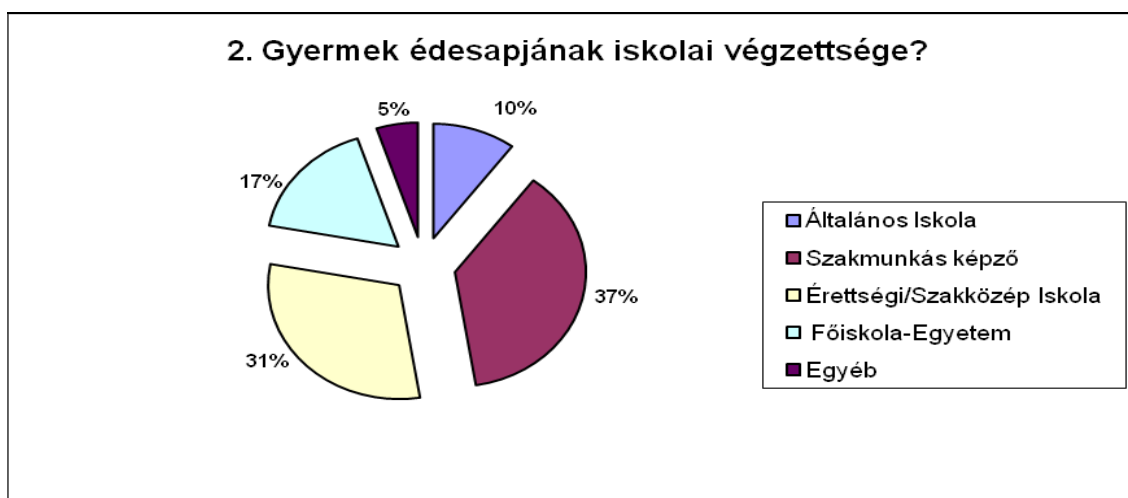
Kevés negatív választ kaptunk. Ezek között is leginkább a gyermekek túlterheltségére és a családi légkörben eltöltött kevés időre tértek ki.

5.2. Szülőknek megfogalmazott kérdések elemzése

10. ábra: Gyermekek édesanyjának legmagasabb iskolai végzettsége?

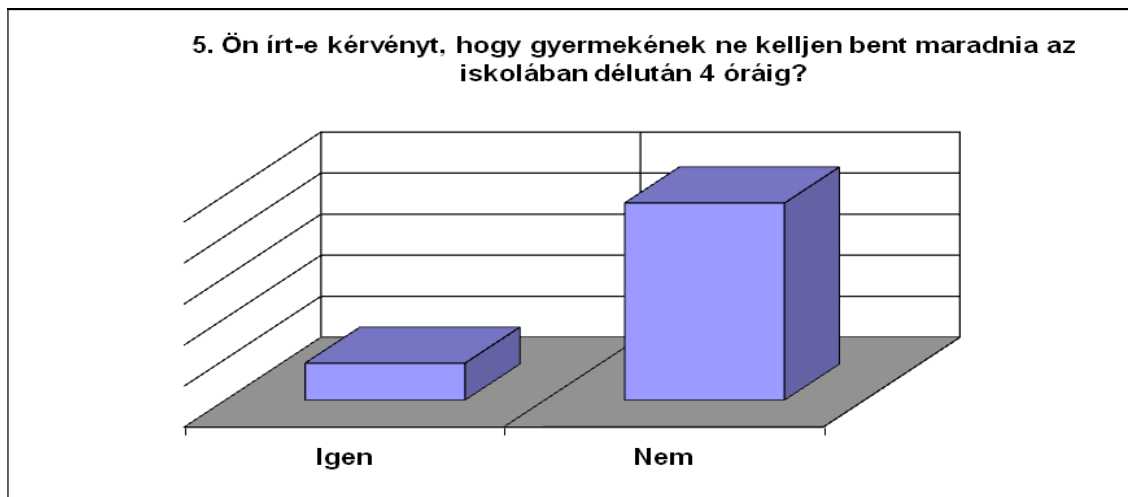
A válaszadók többsége érettséggel, főiskolai-egyetemi végzettséggel rendelkezik (10. ábra).

11. ábra: Gyermekek édesapjának iskolai végzettsége?

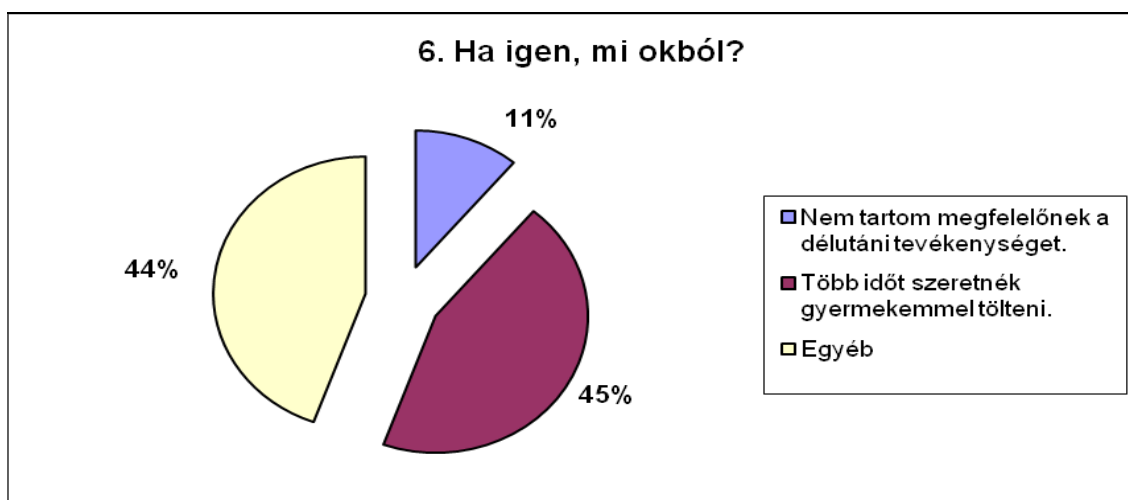
A válaszadók 37%-a szakmával, 31%-a érettségivel, 17%-a főiskolai-egyetemi végzettséggel rendelkezik (11. ábra).

A harmadik és negyedik kérdésben a gyermekeik számára voltunk kíváncsiak, illetve hogy közülük hányan járnak általános iskolába. A megkérdezetteknek átlagosan 2 gyermekük van. Ebből minimum 1 jár általános iskola alsó tagozatba.

12. ábra: Ön írt-e kérvényt, hogy gyermekének ne kelljen bent maradnia az iskolában délután 4 óráig?

A szülők nagy része nem írt iskolai kikérőt a gyermek számára. Ennek okait a hatodik és hetedik kérdés válaszai alapján tárjuk fel (12. ábra).

13. ábra: Ha igen, mi okból?

A szülők legkisebb százaléka állította azt, hogy nem tartja megfelelőnek a délutáni tevékenységet. A legmagasabb számban írták azt, hogy több időt szeretnének gyermekeikkel tölteni. A fennmaradó 44% az egyéb kategóriát jelölte meg. Ezek között szerepelt a sportköri foglalkozás, edzés és a zeneiskola (13. ábra).

14. ábra: Ha nem azért, mert...

Akik nem írtak kikérőt, azoknak a 71%-a tartja eredményesnek az egész napos iskolát. Viszont vannak olyanok is, akik nem tudják másképp megoldani a gyermek felügyeletét. Az egyéb alatt olyan válaszokat kaptunk, amelyek szerint a szülő elégedett a délutáni tevékenységgel, szereti, ha gyermeke az iskolában elvégzi a házi feladatot (14. ábra).

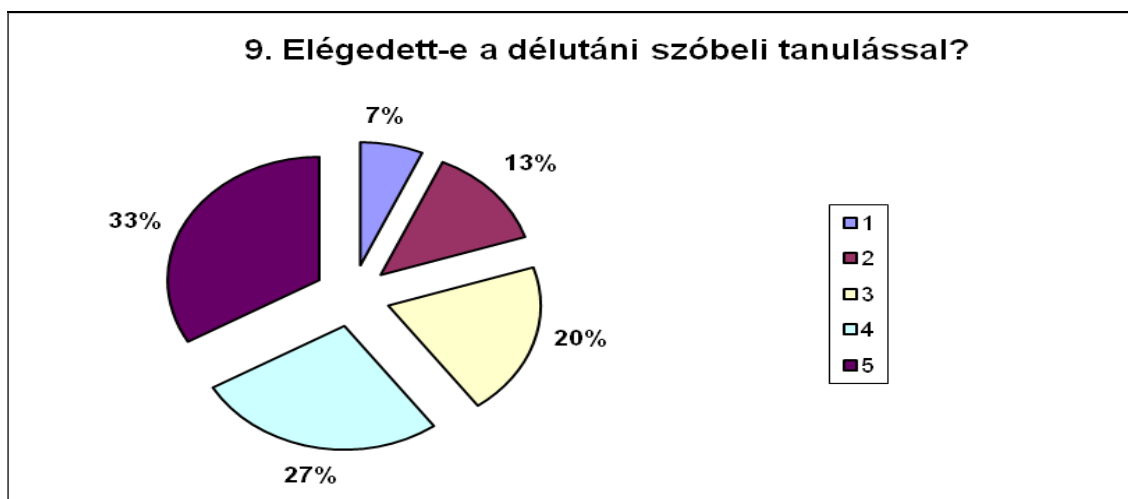

15. ábra: Az egész napos iskola lehetővé tette, hogy gyermekem...

Az egész napos iskola lehetővé tette, hogy a gyermekek ne vigyenek haza házi feladatot, és eredményesebben tanulhassanak- válaszolta a szülők túlnyomó része. Többen válaszolták,

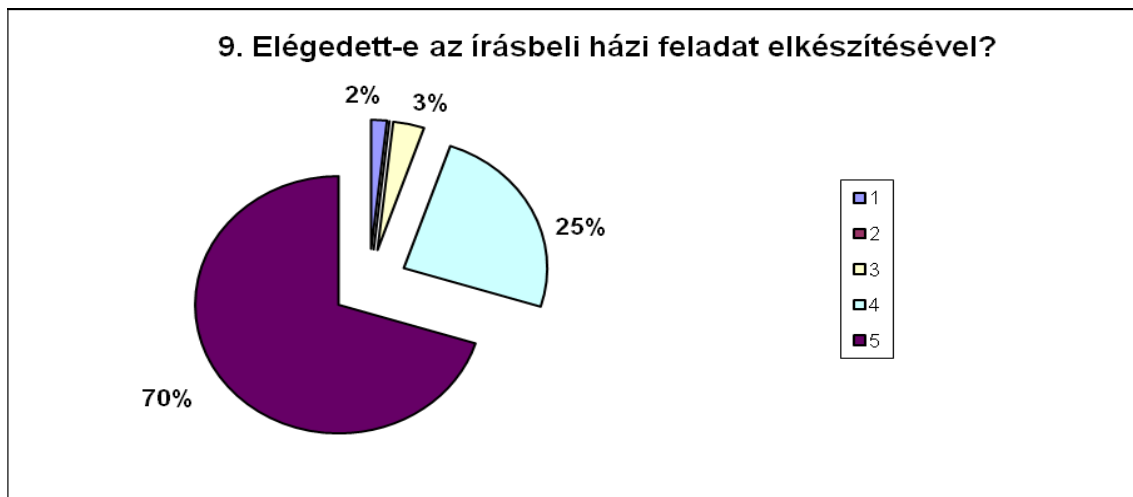
hogy a gyerekek képességei, készségei jobban fejlődnek. Ez az iskolai rend lehetővé tette, hogy a tanulók több szakkörön vehessenek részt. Az egyéb válaszpontban főleg negatív válaszokat kaptunk. A nemtetszés általában a gyermek fáradékonyságára és ingerültségére vonatkozik (15. ábra).

A kilencedik kérdésben arra kértük a szülőket, hogy egytől ötig terjedő skálán pontozzák az egész napos iskolával kapcsolatos tevékenységeket. Az 1 egyáltalán nem elégedett, az 5 pedig a nagyon elégedett kategória.

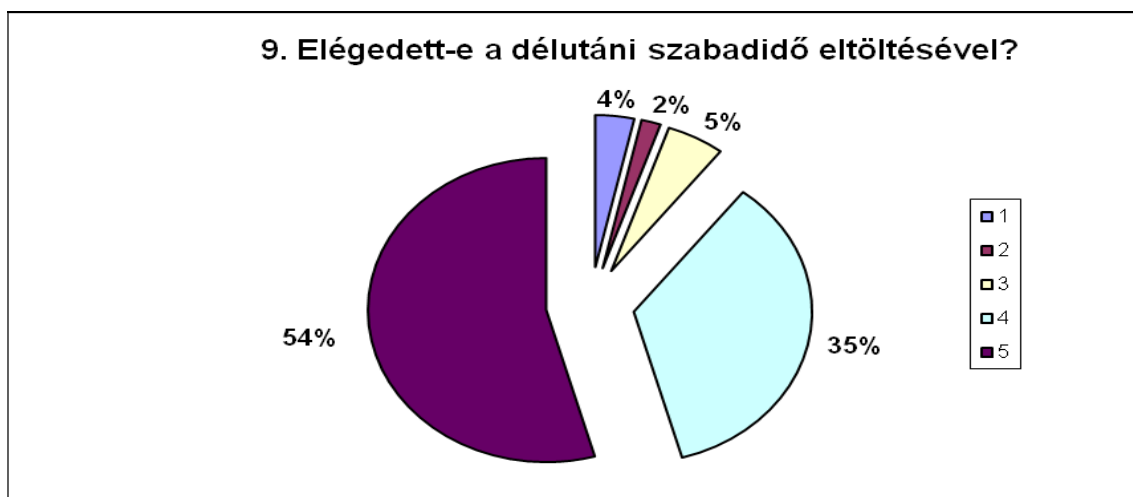
16. ábra: Elégedett-e a délutáni szóbeli tanulással?

60% pozitívan vélekedik, 7% van, csupán aki egyáltalán nincs megelégedve, 33% pedig csak kissé elégedett a délutáni szóbeli tanulással. Hospitálásunk során azt tapasztaltuk, hogy a pedagógusok nagy része az írásbeli tanulással kezdi a házi feladat megoldását, feltételezzük, hogy ezért nem marad elegendő idő a szóbeli tanulásra. Szülők véleménye szerint, túl nagy a létszám a délutáni tanulás időszakában, ezért az eredményesség csökken. Megfelelő tanulási módszerek kialakításával lehetne ezen a problémán segíteni (16. ábra).

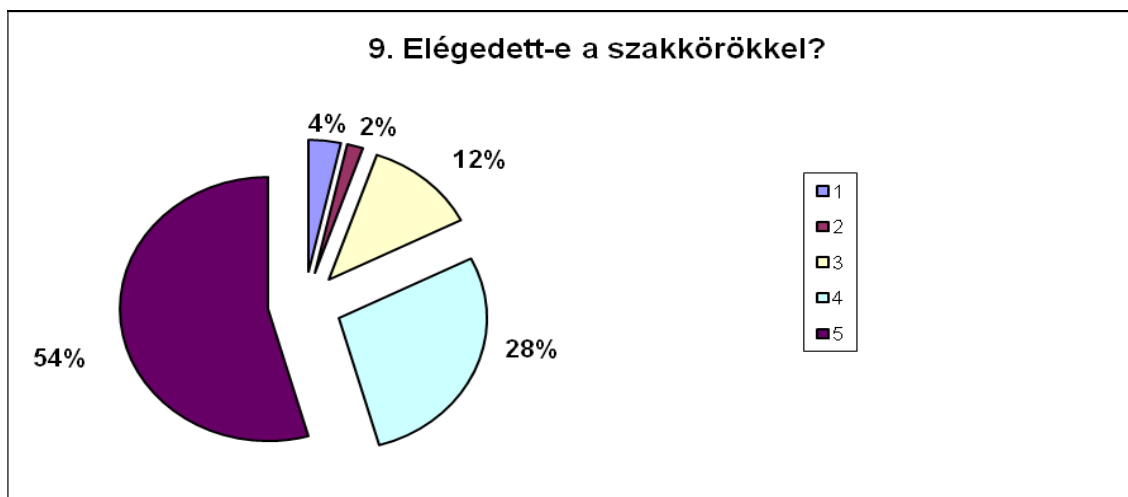
17. ábra: Elégedett-e az írásbeli házi feladat elkészítésével?

Az írásbeli házi feladat elkészítésével már jóval többen elégedettek, mint a szóbeli tanulással. Látható, hogy a szülők 95%-ának megfelelő. Elenyésző számban vannak, akik egyáltalán nincsenek megelégedve az írásbeli házi feladat megoldásával (17. ábra).

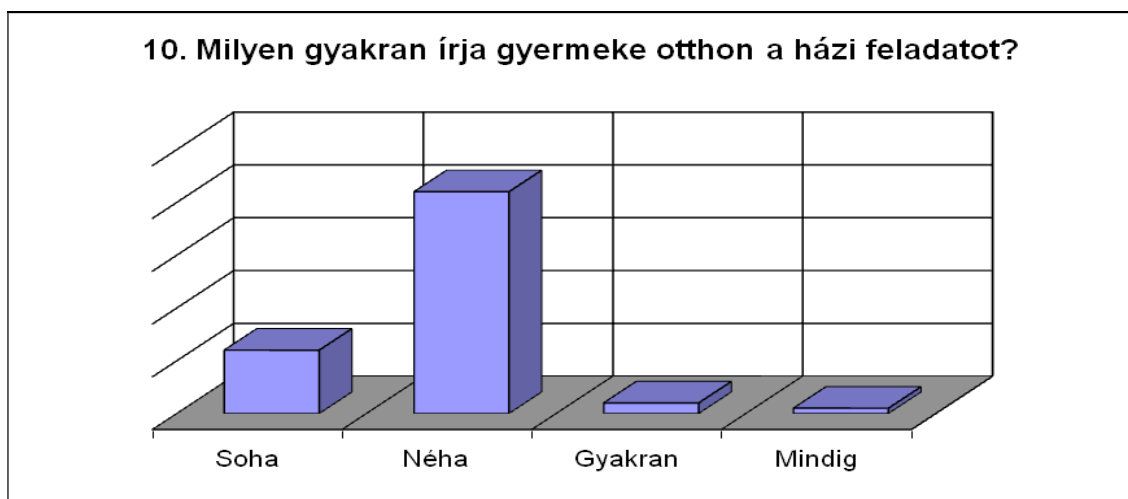
18. ábra: Elégedett-e a délutáni szabadidő eltöltésével?

A megkérdezettek 89%-ának pozitív véleménye van a délutáni szabadidő eltöltésével. 11%-ának kevésbé. Ebből következtethetünk arra, hogy a pedagógusok jól szervezik meg a délutáni időszakot (18. ábra).

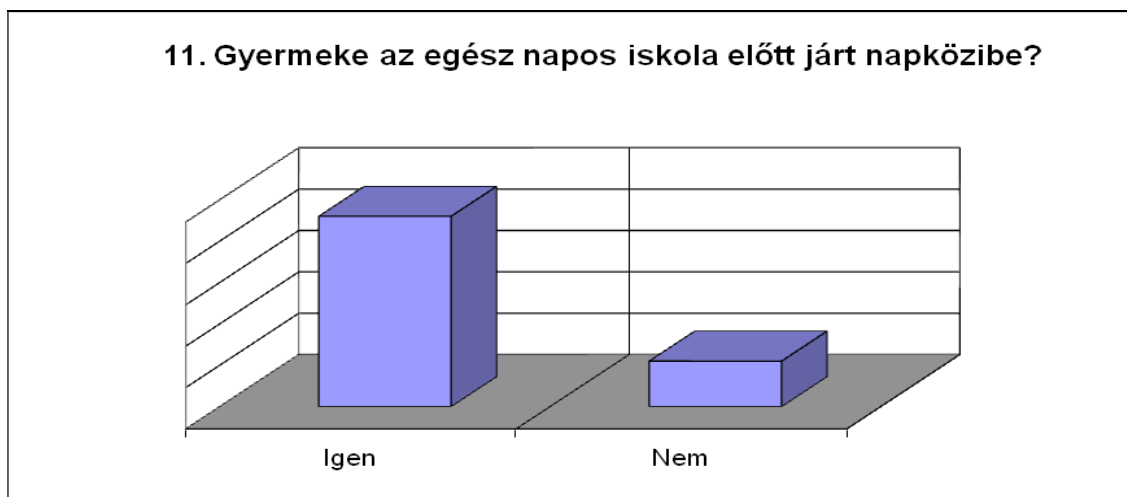
19. ábra: Elégedett-e a szakkörökkel?

A szakkörökkel kapcsolatban is többségben vannak azok a szülők, akiknek a megítélése pozitív. A nem elégedettek valószínűleg a szakkörök kínálatával nem értenek egyet, mivel lehet, hogy nincs olyan szakkör az intézményben, ami megfelel a gyermek érdeklődési körének, például úszás, kajak, labdarúgás (19. ábra).

20. ábra: Milyen gyakran írja gyermeke otthon a házi feladatot?

A 10. kérdésben arra kérdeztünk rá, hogy milyen gyakran viszi haza a gyermek a házi feladatot. A néha válaszlehetőség kiugró számban szerepel a többihez képest. Ezután a legtöbben a soha választ adták, ami arra utal, hogy a diákok valóban elkészítik a házi feladatot az iskolában. Ez azért jó, mert ez lenne az egyik fő célja az egész napos iskolának (20. ábra).

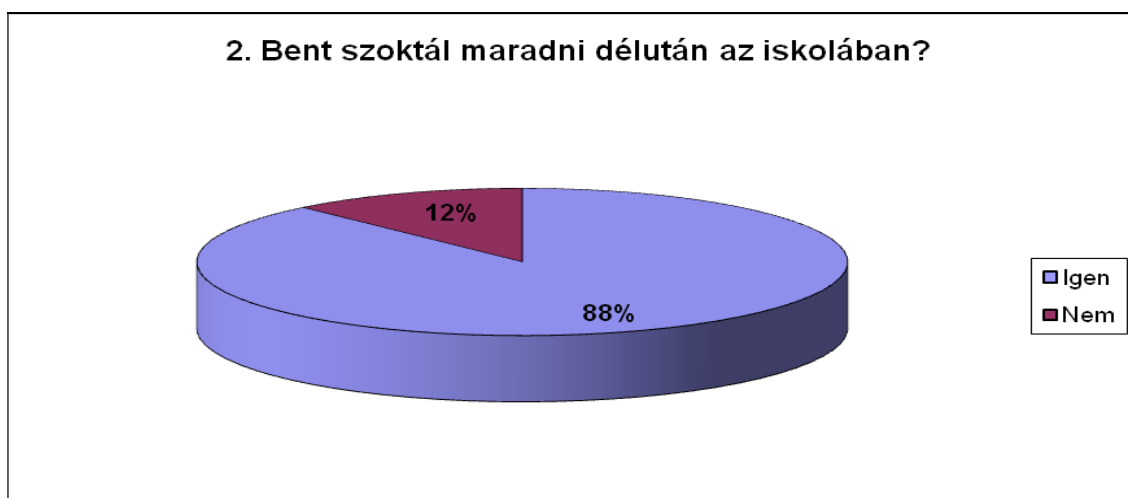
21. ábra: Gyermek az egész napos iskola előtt járt napközibe?

A legtöbb gyermek és szülője ismeri a napközis foglalkoztatási formát, illetve már megtapasztalhatta az egész napos iskolai rendet is. Ez alapján biztosan állíthatjuk, hogy a szülők hiteles válaszokat adtak, mivel volt összehasonlítási alapjuk (21. ábra).

Az utolsó kérdésünkben arra kértük a szülőket, hogy foglalják össze véleményüket az egész napos iskoláról. Általában elégedettséget tapasztaltunk. Ennek oka főleg az, hogy a gyermekek nem visznek haza házi feladatot, már nem kell iskola után is elővenni a könyveket, így van idejük a játékra és a pihenésre egyaránt. Emellett több szülő is megemlítette, nagyon örül annak, hogy gyermekük megfelelő és szakszerű segítséget kap a házi feladat megoldásában, amit ő maga nem tud megadni. Szeretik benne azt, hogy igazi közösség alakul ki az egész napos tevékenység alatt, jobban megismerik a tanítók a diákok egyéni szintjét, így jobban és hatékonyabban tudják fejleszteni a képességeiket. Egyesek úgy gondolják, lehetne kevésbé fárasztó is. Volt, aki azt írta, gyermekük nagyon elfárad, türelmetlen és ingerült a hazatérést követően. Többen viszont azon az állásponton vannak, hogy megéri keményen dolgozni, mert a gyermek jegyei, eredményei sokat javultak az egész napos iskola bevezetésével.

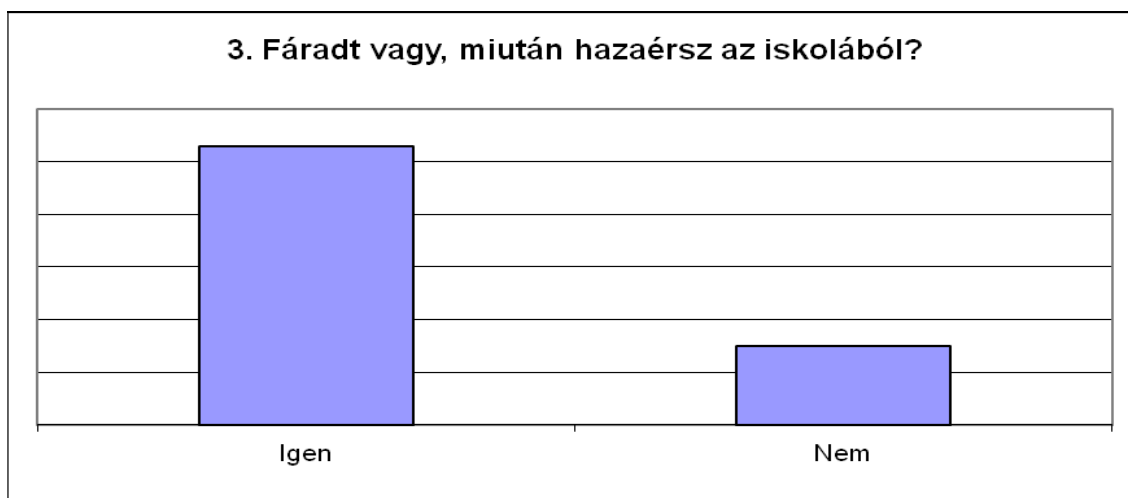
5.3. Gyermekeknek megfogalmazott kérdések elemzése

Első kérdésünk a gyerekek életkoráról szól. Átlagosan 9 éves gyerekek töltötték ki a kérdőívünket.

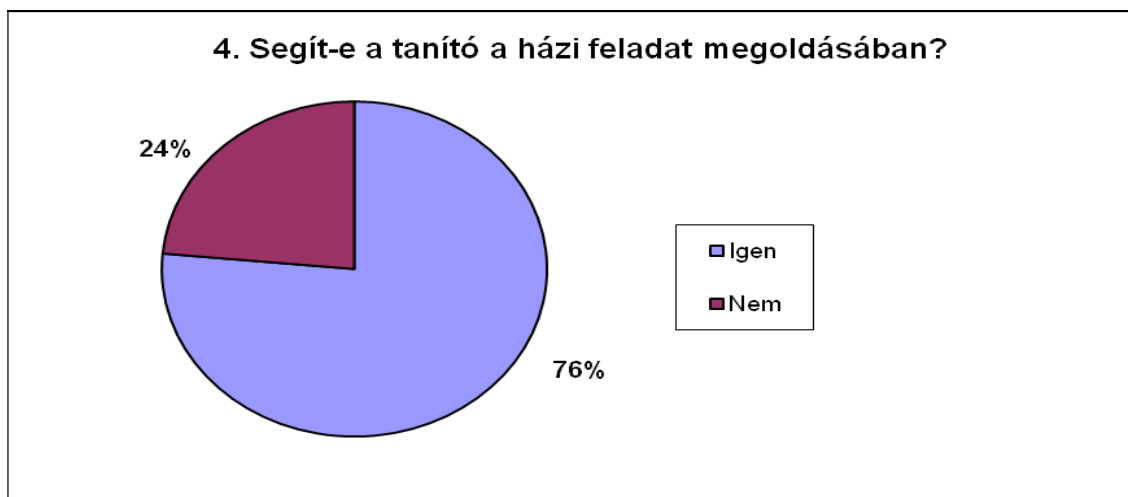
22. ábra: Bent szoktál maradni délután az iskolában?

A tanulók 88%-a bent tartózkodik a délutáni időszakban is (22. ábra).

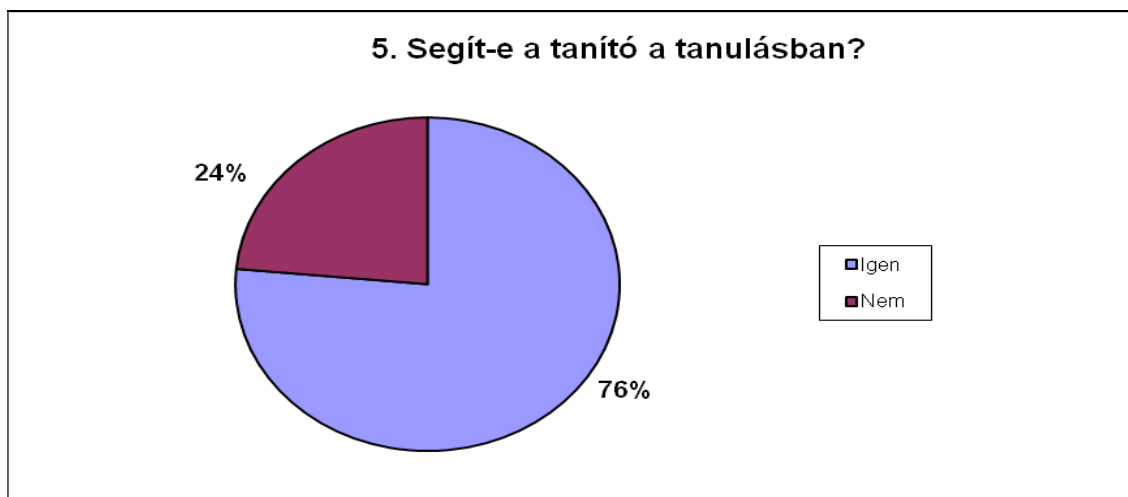
23. ábra: Fáradt vagy, miután hazaérsz az iskolából?

A gyermekek nagy része elfárad az iskola végére. Ez összhangban van a szülők és a pedagógusok válaszaival. A fáradtság oka a nagy tananyag tartalom, a gyerekek nagyon leterheltek. Kevés idő jut a kikapcsolódásra, keveset vannak friss levegőn (23. ábra).

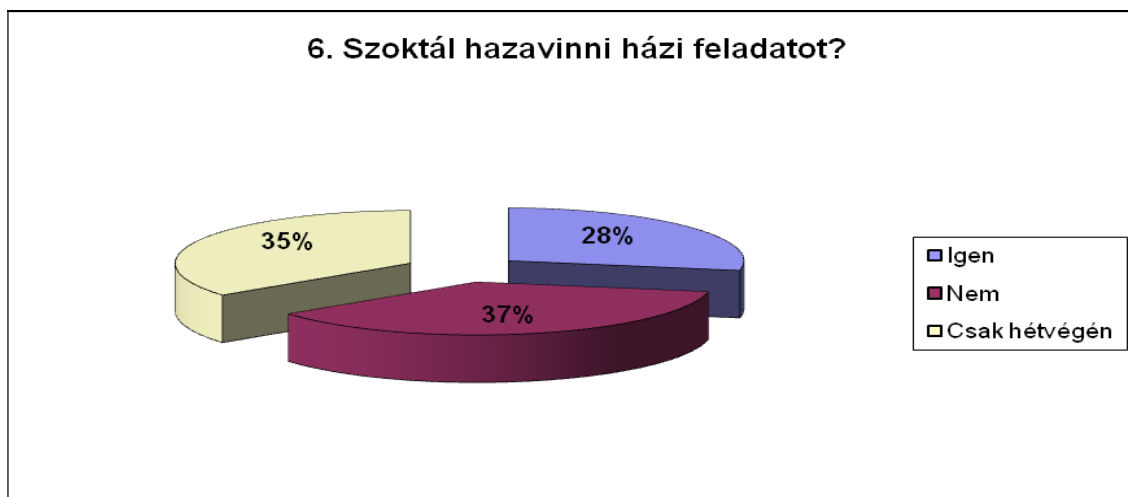
24. ábra: Segít-e a tanító a házi feladat megoldásában?

A tanító többségében segít a házi feladat megoldásában. A fennmaradó 24 százalékban feltételezzük, hogy azért nem kap tanítói segítséget, mert képességei nem igénylik azt. Képesek önállóan megoldani a házi feladatot. Tényleges szakmai segítséget kapnak a pedagógusoktól, amit a szülők pozitívnak tartanak. Szülői vélemények alapján, ezt alátámasztja dolgozatunk előbbi részében szereplő kérdésünk, mert a pedagógusok megfelelő szakmai segítséget tudnak adni a tanuláshoz (24. ábra).

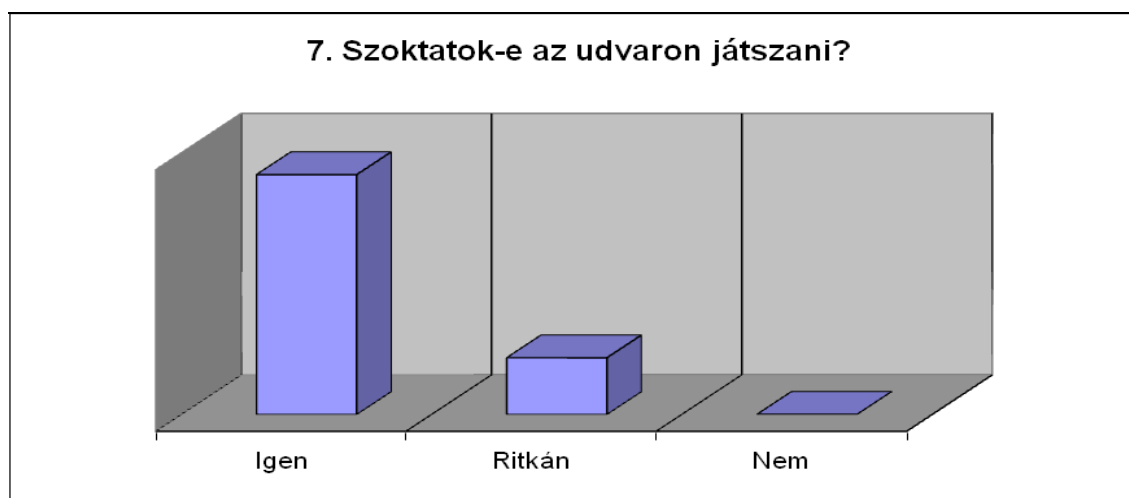
25. ábra: Segít-e a tanító a tanulásban?

Ebből a kérdésből az is kiderül, hogy nem csak az írásbeli feladat megoldásában segít a tanító, hanem természetesen a szóbeli tanulással is végeznek. Feltételezzük, hogy a gyermekek megtanulnak sikeresen tanulni az iskolában, ami alsó tagozatban nagyon fontos. Itt fejleszt ki a gyermek a további tanulási stratégiáit (25. ábra).

26. ábra: Szoktál hazavinni házi feladatot?

A válaszok nagy része utal arra, hogy az egész napos iskola eléri célját, mivel a gyerekek nem, vagy csak hétvégén visznek haza házi feladatot. Feltételezzük, hogy aki haza viszi a házi feladatot, az kérvénnyel rendelkezik, vagy túl sok az iskolán belüli elfoglaltsága (26. ábra).

27. ábra: Szoktatok-e az udvaron játszani?

Ezzel a kérdéssel arra szerettünk volna választ kapni, hogy a diákok kapnak-e időt a játékra, a kikapcsolódásra a szabadban. A válaszokból kiderül, hogy igen. Nemleges válasz nem érkezett, de vannak olyanok, akiknek ez csak ritkán adatik meg. Mindazonáltal sajnos kevés idő jut a szabadban eltöltött időre. Pedig ezzel elősegítenénk a gyermek mozgásigényének kielégítését és az egészséges életmódra nevelést (27. ábra).

Az eddigi kérdéseken túl még szakkörökre vonatkozó kérdéseket tettünk fel. Milyen szakkörök a legnépszerűbbek az iskolában, és melyek azok a tevékenységek, amelyeket a gyerekek az iskolai időszak után végeznek?

A válaszok alapján, az iskolán belüli legnépszerűbb tevékenységek közé tartozik a sport, ezen belül főleg a tánc és a labdarúgás. Sokan látogatják a kézműves szakköröket is. Az iskolán kívüli legkedveltebb tevékenységek a diákok számára az úszás, a zumba, a lovaglás és a kajak. Továbbá sokan járnak idegen nyelvű különórákra is.

Hipotéziseink igazolása, cáfolása

Az első hipotézisünk: Az egész napos iskola a gyermekek számára a tartalmas és hasznos szabadidő eltöltése mellett az egyéni készségek kibontakoztatásának, készségfejlesztésének hasznos terepe.

A második hipotézisünk: Az egész napos iskola a szociális kompetenciák fejlesztésének fontos színtere.

Az összes kérdés feltüntetése után kiemeljük azokat, amelyek a leginkább segítenek igazolni vagy cáfolni felvetéseinket.

Az első kérdés a pedagógusok számára szóló 10. kérdés: Ön szerint, az intézményében megfelelő tartalommal van megtöltve a délutáni időszak? A válaszokból kiderül, hogy a pedagógusok elégedettek a délutáni időszakkal. Főleg azért, mert a házi feladat elvégzése után marad idő a tanulók egyéni képességeinek fejlesztésére is.

A válaszadóktól nemleges válasz nem érkezett. Ebből arra következtetünk, hogy Békés megyében többnyire megfelelő tartalommal van megtöltve a délutáni időszak az egész napos iskola keretein belül. A válaszadók között szerepeltek olyanok is, akik csak részben elégedettek a házi feladat megoldásával és a gyermekek egyéni fejlesztésével.

Második kérdésünk, amely szintén nagy jelentőséggel bír: Az egész napos iskola lehetővé tette, hogy gyermekem... Ez a szülői kérdőívek között szereplő 8. kérdés.

34%-ban az eredményesebb tanulást jelölték meg, ez szintén igazolja a délután hasznosságát, mivel a szülők 32%-a azt állítja, hogy gyermeke nem visz haza házi feladatot, az egész napos iskola egyik célja megvalósult.

Emellett a készségek és képességek fejlesztésének is teret ad, még hozzá nem kis arányban.

Ezek alapján kijelenthetjük hipotézisünk helytállását. Igen, az egész napos iskola a tartalmas és hasznos szabadidő eltöltése mellett teret ad a készségek és képességek fejlesztésének is.

A másik felvetésünkre, miszerint a szociális készségek is fejlődnek a következő kérdéseket tudtuk hasznosítani:

- Diákjai közül hányan rendelkeznek szülői kikérővel a délutáni foglalkozásokról?
- Ön írt kérvényt, hogy gyermekének ne kelljen bent maradni az iskolában délután négyig?
- Milyen délutáni elfoglaltságod van az iskolán belül?

Első kérdésünk válaszai alapján láthatjuk, hogy a diákok jelentős része bent tartózkodik az iskolában a nap végéig. Így közvetlenül is fejlődik a szociális készségük, mivel sok időt töltenek a társaik és pedagógusaik társaságában. A délutáni időszak lehetőséget nyújt arra, hogy jobban megismerjék egymást és a szabadidő eltöltését kötetlenül végezzék. Közösség kovácsoló ereje van a délutáni sétáknak, illetve a beszélgető köröknek.

Második kérdésünkben a szülőkhöz szóltunk. A szülők 84%-a nem írt kérvényt gyermeke számára, a fennmaradó 16% pedig írt.

Az oka, hogy miért nem írtak, különféle. Főleg azért, mert eredményesnek tartják az egész napos iskolát. Arra következtetünk ebből, hogy az eredmények között szerepel a szociális készségek fejlődése is.

A szülők minimális része, akik írtak kérvényt, főleg azért tették, mert több időt szeretnének gyermekükkel eltölteni. Az egyéb okok között szerepelnek a sportkörü foglalkozások, illetve művészeti tevékenységek, melyeket az iskola nem biztosít.

A gyermekeknek feltettük azt a kérdést, hogy milyen délutáni elfoglaltságuk van az iskolán belül.

A válaszokból kiderül, hogy a tevékenységek főként társas tevékenységek, melyek végzésével szintén fejlődnek a szociális készségek, képességek.

Ezek ismeretében igazoljuk második hipotézisünk helytállását is. Kijelenthetjük, hogy az egész napos iskola a szociális kompetenciák fejlesztésének fontos színtere.

Összegzés

Eredményeink ismeretében leszögezhetjük, hogy egész napos iskolával kapcsolatban nem tapasztalható negativitás. Kiváló terepe a hátránykompenzációnak. Nincsen csellengő vagy felügyelet nélküli gyermek.

A hasznos szabadidő eltöltése mellett a gyermekek készségei, képességei jelentős mértékben fejlődnek. Megfelelő színtere a szociális kompetenciák fejlesztésének, segíti a társas kapcsolatok kialakítását.

A tanulási stratégiák, illetve a tanulási módszerek elsajátítására tökéletes lehetőséget nyújt az egész napos iskola. Ezek mellett az egész napos iskolában nagy szerepet kap az egyéni fejlesztések arányának növekedése, illetve a képességfejlesztés.

Az egész napos iskola időt és teret ad tehetségek kibontakoztatására, mivel fontos, hogy a tehetségek ne vesszenek el. A tehetségfejlesztés mellett hangsúlyt helyeznek a felzárkóztatásra és a hátrányok leküzdésére is.

Összességében pozitív véleménnyel rendelkeznek a társadalom általunk megvizsgált tagjai.

További terveinkben szerepel a kutatásunk kibővítése országos szinten, illetve vizsgálnánk egyházi iskolákat is.

Ezen felül kutatnánk az iskolákra, pedagógusokra való hatását az egész napos iskola bevezetésének.

Láthatólag fontos szerepet kapott főleg az általános iskolák alsó tagozatán. Mi ezzel szemben megfigyelnénk, milyen hatással van a főiskolai oktatásra. Felkészíti-e a főiskola a hallgatókat a délután hasznos eltöltésére?

Hivatkozások:

- (1) Netjogtár: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200020.EMM (2014. augusztus 12.)
- (2) Darvas Ágnes és Kende Ágnes: Az egész napos iskola nemzetközi tapasztalatai, hazai lehetőségei 2009. nov. 30.
- (3) Sinka Edit: Egész napos iskola- Mi is ez voltaképpen?
<http://www.koloknet.hu/iskola/pedagogus/alternativ-oktatas/egesz-napos-iskola-a-mi-is-ez-voltakeppen/> (2014.szeptember 24.)
- (4) Netjogtár http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200020.EMM (2014. 08. 12.)
- (5) Iskolaotthon <http://kaposfoiskola.hu/iskolaotthon/> (2014. szeptember 15.)
- (6) Iskolaotthonos oktatás <http://pollackiskola.hu/images/Pollack/iskolaotthon.pdf>
(2014.augusztus 31.)
- (7) Barcsi, Hagymási, Márton: Nevelési gyakorlat változó iskolai színtereken
http://www.nyf.hu/bgytk/sites/www.nyf.hu/bgytk/files/docs/05b_napkozi_otthon.pdf
(2014. szeptember 10.)
- (8) Napköziotthon, tanulószoba, iskolaotthon
http://old.ektf.hu/hefoppalyazat/nevtarsal/napkziothton_tanulszoba_iskolaotthon.html
(2014. szeptember 10.)
- (9) Tímár Kriszta: Van igazi egész napos iskola is
http://www.delmagyar.hu/szeged_hirek/van_igazi_egesz_napos_iskola_is/2357510/
(2014. augusztus 18.)
- (10) Tímár Kriszta: Hasznossá is lehet tenni az egész napos iskolát
http://www.delmagyar.hu/szeged_hirek/hasznossa_is_lehet_tenni_az_egesz_napos_iskola/2353040/ (2014. augusztus 18.)
- (11) Miért jó az egész napos iskola?
http://fn.hir24.hu/itthon/2011/09/08/miert_jo_egesz_napos (2014. május 19.)
- (12) Káosztanév, gondolatrendőrség? Bukás az egész napos iskola
<http://xmagazin.hu/ShowCikk.php?CikkID=e2adf319bcb757cd56281a24071cce79>
(2014. augusztus 19.)
- (13) Szabó Kata: Unalom négyig – az egész napos iskola „haszna”
http://www.vasarnapihirek.hu/fokusz/unalom_negyig_az_egesz_napos_iskola_%E2%80%9Ehaszna%E2%80%9D (2014. május 19.)

- (14) Smith, M. K. (2004, 2005) Extended schooling -some issues for informal and community education', the encyclopedia of informal education,
www.infed.org/schooling/extended_schooling.htm
- (15) Willems, Ariane S.; Jarsinski, Stephan; Holtappels, Heinz Günter & Rollett, Wolfram (2013): Quality and effectiveness of German all day schools Results StEG
<http://www.docstoc.com/docs/148668759/Quality-and-effectiveness-of-German-all-day-schools-Results-StEG>
- (16) Pfeifer - Holtappels: Improving Learning in All-Day Schools: results of a new teaching time model, European Educational Research Journal, 2008.7.2.232
- (17) Wikipédia: Svájc http://hu.wikipedia.org/wiki/Sv%C3%A1jc#Oktat.C3.A1si_rendszer
(2014. szeptember 10.)
- (18) Spanyolország
http://www.teil4.de/prepare/fileadmin/user_upload/bildungssysteme/ungarisch/bs_hu_es.pdf (2014. szeptember 13.)
- (19) Darvas Ágnes és Kende Ágnes: Az egész napos iskola nemzetközi tapasztalatai, hazai lehetőségei 2009. november 30.

Szakirodalom:

1. Barcsi Ágnes, Hagymási Katalin, Márton Sára: *Nevelési gyakorlat változó iskolai színtereken – Napközi otthoni nevelő munka*
http://www.nyf.hu/bgytk/sites/www.nyf.hu/bgytk/files/docs/05b_napkozi_otthon.pdf
(2014. szeptember 19.)
2. Darvas Ágnes és Kende Ágnes 2009.: *Az egész napos iskola nemzetközi tapasztalatai, hazai lehetőségei* Az Országgyűlés Szociális és Ifjúsági Bizottsága által megrendelt szakértői anyag
3. Iskolaotthon <http://kaposfoiskola.hu/iskolaotthon/> (2014. szeptember 10.)
4. Iskolaotthonos oktatás <http://pollackiskola.hu/images/Pollack/iskolaotthon.pdf> (2014. szeptember 10.)
5. Káosztanév, gondolatrendőrség? *Bukás az egész napos iskola*<http://xmagazin.hu/ShowCikk.php?CikkID=e2adf319bcb757cd56281a24071cce79> (2014. május 19.)
6. Miért jó az egész napos iskola? http://fn.hir24.hu/itthon/2011/09/08/miert_jo_egesz_napos
(2014. augusztus 30.)
7. Napköziotthon, tanulószoba, iskolaotthon
http://old.ektf.hu/hefoppalyazat/nevtarsal/napkziothton_tanulszoba_iskolaotthon.html
(2014. szeptember 10.)
8. Netjogtár: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200020.EMM (2014. május 19.)
9. Pfeifer - Holtappels: *Improving Learning in All-Day Schools: results of a new teaching time model*, *European Educational Research Journal*
10. Sinka Edit: *Egész napos iskola- Mi is ez voltaképpen?*
<http://www.koloknet.hu/iskola/pedagogus/alternativ-oktatas/egesz-napos-iskola-a-mi-is-ez-voltakeppen/> (2014. május 19.)
11. Smith, M. K. (2004, 2005) *Extended schooling -some issues for informal and community education', the encyclopedia of informal education*
www.infed.org/schooling/extended_schooling.htm
12. Szabó Kata: *Unalom négyig – az egész napos iskola „haszna”*
http://www.vasarnapihirek.hu/fokusz/unalom_negyig_az_egesz_napos_iskola_%E2%80%9Ehaszna%E2%80%9D (2014. május 19.)

13. Tímár Kriszta: *Hasznossá is lehet tenni az egész napos iskolát*
http://www.delmagyar.hu/szeged_hirek/hasznossa_is_lehet_tenni_az_egesz_napos_iskolat/2353040/ (2014. augusztus 18.)
14. Tímár Kriszta: *Van igazi egész napos iskola is*
http://www.delmagyar.hu/szeged_hirek/van_igazi_egesz_napos_iskola_is/2357510/
(2014. augusztus 18.)
15. Wikipédia: *Svájc* http://hu.wikipedia.org/wiki/Sv%C3%A1jc#Oktat.C3.A1si_rendszer
(2014. szeptember 10.)
16. Willems, Ariane S.; Jarsinski, Stephan; Holtappels, Heinz Günter & Rollett, Wolfram
(2013): *Quality and effectiveness of German all day schools Results StEG*
<http://www.docstoc.com/docs/148668759/Quality-and-effectiveness-of-German-all-day-schools-Results-StEG>